

Припрема за час

Час број: 1

Област: Језик и књижевност

Наставна јединица: **Упознавање ученика са годишњим планом рада, уџбеницима и лектиром. Подела плана наставних садржаја који ће се обрађивати по месецима. Обавештавање ученика о школском прибору који ће им бити потребан у раду и коришћење уџбеника.**

Врста часа: уводни, обрада градива

Облик рада: фронтални

Наставне методе: дијалогска, монологска, текст метода

Наставна средства: табла, креда, свеске ученика, План и програм рада

Корелација: језик, књижевност, језичка култура, уметност

Образовни циљеви: упознати ученике са програмом за седми разред и планом рада, уџбеницима, лектиром, приручницима; указати им на основне задатке предмета српски језик и књижевност, на његову функцију и значај.

Васпитни циљеви: побудити ученичку радозналост и љубав према језику и књижевности; кроз уметничка дела указати ученицима на праве вредности, неговати их; упознати ученике са традиционалним вредностима, веровањима, навикама, различитим начинима живота — чиме се проширују сазнања о животу и на тај начин формира личност ученика.

Функционални циљеви: побудити истраживачку радозналост ученика; развијати критичко мишљење; учити их свестраном сагледавању, као и анализи језика и књижевности; припремати их за примену стеченог знања кроз решавање истраживачких и проблемских задатака.

Образовни стандарди: [CJ.1.1.6.](#); [CJ.1.2.4.](#); [CJ.1.2.5.](#); [CJ.1.3.21.](#)

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. Павле Илић, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*, Змај, Нови Сад, 2003.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
3. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.
4. Наташа Станковић-Шошо, *Мали речник књижевних термина за основну школу*, Нови Логос, Београд, 2010.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Уводни део часа (10 минута)

Наставник на почетку часа пожели ученицима добродошлицу, потом их упознаје са програмом рада у седмом разреду. Обавештава ученике да се овај предмет дели на области: књижевност, језик и језичка култура и да свака од њих обухвата одређен број часова.

Главни део часа (25 минута)

У овом делу часа наставник детаљно упознаје ученике са програмом рада у седмом разреду. Објашњава сваку област и предвиђене наставне јединице. Указује на то да је област књижевности подељена на осам целина, које су организоване према мотивској и тематској сродности, и да обухвата и народну и ауторску књижевност.

1. ЧОВЕК САМО СРЦЕМ ДОБРО ВИДИ: Народна бајка: *Злашна јабука и девеш ђауница*; посленичке народне лирске песме (избор); народна песма: *Љубавни расшанак*; Александар Сергејевич Пушкин: *Волео сам вас*; Сима Пандуровић: *Бисерне очи*; Антоан де Сент Егзипери: *Мали принц*.

2. ПОГОДИ КАКО СЕ РАСТЕ: Мирослав Антић: *Плави чуљерак* (избор); Иво Андрић: *Панорама* (одломак); Иван В. Лалић: *Вешар*; Десанка Максимовић: *Стрејња*; Ана Франк: *Дневник* (одломак); Бранко Ћопић: *Доживљаји Николешине Бурсаћа* (избор); избор из литературе за младе.

3. СВЕ БОЈЕ СВЕТА: Пеђа Милосављевић: *Пошера за ђејзажима* (одломак); Јован Дучић: *Погне*; Вељко Петровић: *Јабука на друму*; Павле Угринов: *Стара породична кућа*; Добрица Ерић: *Песник и месец*; Данило Киш: *Ливада, у јесен*; Стеван Раичковић: *Небо*; научнопопуларни текстови о природним лепотама и културно-историјским споменицима Србије (избор).

4. СВЕТОГОРСКИ ДАНИ И НОЋИ: Свети Сава у народној књижевности (избор); предања о Светом Сави (избор); Свети Сава: *Посланица Светој Саве и ђуману Сјиригону* (одломак); Свети Сава: *Житије Светој Симеона* (одломак); Десанка Максимовић: *Савин монолог*; Милош Црњански: *Свети Сава* (одломак); Миодраг Павловић: *Светогорски дани и ноћи* (избор).

5. БЕСКРАЈ У ОКУ: Љубомир Симовић: *Бој на Косову* (одломак); Васко Попа: *Манасија*; епске народне песме покосовског тематског круга (избор) – *Диоба Јакшића* и *Смрт војводе Пријезде*; Милан Ракић: *Симонига*; Милутин Бојић: *Плава тробница*; Десанка Максимовић: *Крвава бајка*.

6. ГЛЕДАЈУЋИ ДОЛЕ НА ДРУМОВЕ: Епске народне песме о хајдучима (избор) – *Старина Новак и кнез Ботосав* и *Мали Радојица*; Јанко Веселиновић: *Хајдук Станко* (одломак); епске народне песме о ускоцима (избор) – *Иво Сенковић* и *аја од Рибника* и *Ројство Јанковић Стојана*.

7. МЕЂУ СВОЈИМА: Доситеј Обрадовић: *Живош и прикљученија* (одломак); Јован Стерија Поповић: *Покондирена шиква* (одломак); Стеван Сремац: *Пой Ђира и ђой Сјира* (одломак); Бранислав Нушић: *Власт* (одломак); Борисав Станковић: *Наш Божић* (одломак); Владислав Петковић Дис: *Међу својима*; кратке фолклорне форме (избор).

8. КО ПРИЧА ПРИЧУ, ЊЕН ЈЕ ГОСПОДАР: Стефан Митров Љубиша: *Кањош Мацедонов* (одломак); Антон Павлович Чехов: *Чиновникова смрт*; Радоје Домановић: *Мртво море* (одломак); Иво Андрић: *Прича о кмету Симану* (одломак).

Наставник обавештава ученике којим редоследом ће се обрађивати текстови предвиђени за домаћу лектуру: *Мали принц* Антоана де Сент Егзиперија (у октобру), народне епске песме покосовског тематског круга (у фебруару), народне епске песме о хајдучима и ускоцима

(у марту), Стеван Сремац: *Пој Ђира и њој Сјира* (у мају). Наставник обавештава ученике да ће од књижевнотеоријских појмова у седмом разреду обрадити: функцију мотива у композицији лирске песме; симбол, метафору, алегорију, словенску антитезу; слободни стих; основне лирске врсте, однос народне и ауторске лирике; љубавну, елегичну и рефлексивну песму; посленичке народне лирске песме; песме у прози; фабулу и сиже; уоквирену фабулу; статичке и динамичке мотиве; композицију и мотивацију; епизоде; идејни слој књижевног текста; хумор, иронију и сатиру у епском делу; врсте карактеризације књижевног лика; унутрашњи монолог; дневник; легендарне приче; врсте романа; драмску радњу; етапе у развоју драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет; драмску ситуацију; дидаскалије (ремарке) у драмском делу; врсте комедије: комедија карактера и комедија ситуације; драму у ужем смислу. Након упознавања са градивом из књижевности, наставник упознаје ученике са градивом из граматике. И ови часови су подељени на области.

Врсте речи: променљиве и непроменљиве (систематизација и проширивање постојећих знања); подврсте речи. Граматичке категорије променљивих речи (код именица: род, број и падеж; код придева: род, број, падеж, вид, степен поређења; код променљивих прилога: степен поређења; код глагола: глаголски вид; глаголски облик, лице, број, род, стање, потврднос / одричнос). Гласовне промене у промени облика речи (нормативна решења). **Значења и употребе падежа** (систематизација и проширивање постојећих знања). Падежи за означавање места завршетка кретања и места налажења. **Падежна синонимија**.

Врсте глагола: безлични (имперсонални) и лични (персонални); прелазни, непрелазни и повратни. **Безличне реченице.** Састав реченице у вези са врстама глагола (обнављање и проширивање); (граматички) субјекат, предикат (глаголски и именски), прави и неправи објекат, логички субјекат. Прилошке одредбе за место, време, начин, узрок, меру и количину.

Реченични чланови исказани речју и синтагмом. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. **Појам синтагме.** Састав именичке синтагме: главна реч и атрибути. **Апозиција. Апозитив. Појам актива и пасива.** Пасив саграђен са речцом *се* и пасив саграђен са трпним придевом. **Независне предикатске реченице** – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне, узвичне. **Комуникативна реченица** као синтаксичка јединица састављена од најмање једне независне предикатске реченице. Комуникативне реченице састављене од двеју (или више) независних предикатских реченица у напоредном односу: саставном (укључујући и закључни), раставном, супротном (укључујући и искључни). **Конгруенција** – основни појмови. Слагање придева и глагола са именицом у реченици. Конгруентне категорије придева (род, број, падеж) и глагола (лице, број, евентуално род). **Акценат:** Уочавање разлике између кратких акцената. **Реченични акценат. Историја језика:** Језик Словена у прапостојбини. Сеобе Словена и стварање словенских језика. Стварање старословенског језика: мисија Ђирила и Методија. Примање писмености код Срба. Старословенска писма: глаголица и ћирилица. Старословенски споменици са српског тла. Пример старословенског текста и уочавање његових карактеристичних особина.

Правопис: Проверавање, понављање и увежбавање садржаја из претходних разреда различитим облицима диктата и других писмених вежби. Интерпункција у сложеној реченици (запета, тачка и запета). Црта. Заграда. Запета у набрајању скраћеница. Навикавање ученика на коришћење правописа (школско издање).

Ортоеписја: Проверавање и увежбавање садржаја из претходних разреда (разликовање дугих и кратких акцената, дугоузлазних и дугосилазних акцената). Вежбање у изговарању краткоузлазног и краткосилазног акцената.

Ток часа

Језичка култура: Подела текстова (и облика изражавања) према основној сврси: излагање (експозиција), опис (дескрипција) и приповедање (нарација) као три од пет главних врста текстова. Технички опис (давање објективних обавештења о томе како нешто изгледа) и сугестивни опис (у уметничком делу). Техничка нарација (упутства, објашњења како нешто функционише) и сугестивна нарација (у уметничком делу). *Експозиција:* писање обавештења из текућег школског живота; најава догађаја; интервју. *Технички и сугестивни опис:* описивање неког предмета / објекта из околине, из ентеријера и екстеријера (по сопственом избору) – најпре објективно (технички опис), а затим изражавајући сопствене утиске (сугестивни опис). Бирање појединости у зависности од сврхе описа. Опис лика из околине или књижевног дела – технички или сугестивни опис (по избору), уз вођење рачуна о стилским вредностима описивања. *Техничка нарација:* сачињавање упутства за обављање неког посла (по сопственом избору). *Писање честитке, позивнице, захвалнице, имејл поруке.* *Приричавање шекспира* са променом редоследа догађаја (ретроспектива) – по самостално сачињеном плану. Увежбавање сажетог препричавања уз замењивање граматичког лица (у првом и трећем лицу). *Причање* о стварном или измишљеном догађају уз коришћење приповедања, описивања и дијалога. Анализа одабраних текстова у којима преовлађује говор ликова ради бољег схватања дијалога као облика казивања, преиначавање управног говора у неуправни. Часови предвиђени за културу изражавања деле се на часове писменог и усменог изражавања. Часови писменог изражавања подразумевају четири писмена задатка, припреме за њих, писање исправке и читање домаћих задатака. Часови усменог изражавања обухватају говорне вежбе, рецитовање стихова.

Завршни део часа (10 минута)

Наставник саопштава месечни план за септембар и наводи обавезне уџбенике.

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Уметности речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
3. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.
4. Наташа Станковић-Шошо, *Мали речник књижевних штермина за основну школу*, Нови Логос, Београд, 2010.

Од школског прибора, потребна је свеска за школски рад, свеска за домаћи рад и свеска за вођење дневника прочитаних књига.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Припремите се за говорну вежбу *Најлепши шренуци на распису*.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 2

Област: Језичка култура (усмено изражавање)

Наставна јединица: **Говорна вежба: Најлепши шренуци на распусу**

Врста часа: утврђивање градива

Облик рада: индивидуални, групни рад

Наставне методе: комбинована метода (монолошка, дијалогска)

Наставна средства: ученичке свеске са тезама

Корелација: језик, књижевност

Образовни циљеви: оспособљавати ученике за самостално, целовито и садржајно усмено излагање на задату тему и подићи ниво културе усменог изражавања.

Васпитни циљеви: пробудити љубав према лепом говору и култури усменог изражавања, истаћи важност правилне употребе језика.

Функционални циљеви: примењивати стечена знања из језика и књижевности, подстицати ученичку креативност, богатити речник.

Образовни стандарди: CJ.1.2.2.; CJ.1.2.3.; **CJ.1.2.5.**; CJ.2.2.1.; CJ.2.2.4.; **CJ.2.2.5.**

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. Павле Илић, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*, Змај, Нови Сад, 2003.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, *Мали речник књижевних термина за основну школу*, Нови Логос, Београд, 2010.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Ученици су припремљени за разговор о летњем распусту и могу да донесу најлепше и најинтересантије фотографије са летовања.

Ток часа

Уводни део часа (10 минута)

Наставник обавештава ученике да ће се на часу разговарати на тему *Најлејши шренуци на распусу*. Ученицима се саветује да направе план излагања. План би требало саставити као подсетник. Сачињавање подсетника временом би требало да постане стална навика. На тај начин би ученици унапред осмислили композицију излагања и изабрали важне појединости, што би обезбедило сигурност и селективност у казивању. Ученицима се скреће пажња на избор речи, сликовитост казивања, приповедни слој, употребу стилских фигура, формирање реченица којима би убедљиво дочарали своје приповедање.

План говорне вежбе

Увод:

Распуст је почео. Описати како се проводи слободно време.

Разрада:

Приповедање о времену проведеном са родитељима на одмору, разоноди са друштвом из краја на градској плажи, базенима, парку...

Закључак:

Навести по чему је протекли распуст био посебан.

Главни део часа (30 минута)

Ученици се самостално јављају да говоре о задатој теми. Веома је важно да наставник пажљиво слуша и бележи сугестије. Ученика не прекидати док прича. Након тога, ученици коментаришу какав су утисак стекли о излагању свога друга или другарице.

Наставник поставља питања: Какав је почетак приповедања? Како је развијена фабула? Какав је завршетак? Има ли прича ефектан почетак и крај (што и јесте циљ причања)? Која је поента таквог приповедања? После саслушаних ученичких коментара и одговора на постављена питања, наставник коментарише евентуалне грешке и даје одређене сугестије.

Завршни део часа (5 минута)

Изводе се закључци о приповедању. Ученицима се предлаже да размисле о некој новој причи, коју ће записати и анализирати. Ученички жири бира најуспешније приповедање. Посебно се истичу занимљиве реченице или речи које се записују на табли. Атмосфера би требало да буде сарадничка и пријатељска.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Подела задатака за истраживачко читање народне бајке *Злајина јабука и девеш ђауница*.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 3

Област: Књижевност

Наставна јединица: **Наставна обрада народне бајке *Злаћна јабука и девет ђауница***
(Читанка 7, *Уметности речи*, стр. 11–19)

Врста часа: обрада градива

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: дијалогска, монолошка, текст метода

Наставна средства: текст из читанке *Уметности речи*, свеске, табла, креде

Образовни циљеви: упознати ученике са бајком *Злаћна јабука и девет ђауница*. Открити што више фантастичних мотива, као и слике из реалног живота; детаљно проучити главни лик; оспособљавати ученике за разумевање и самостално тумачење књижевног дела; подстицати ученике да самостално читају, доживљавају и тумаче књижевно дело.

Васпитни циљеви: побудити љубав према народној књижевности; неговање моралних вредности код ученика; афирмисање породичне вредности и развијање способности саосећања са судбинама других људи; развијање интересовања код ученика за културно наслеђе; стицање свести о важности и вредности знања.

Функционални циљеви: развијати навику да се уметнички утисци поткрепљују чињеницама из текста; оспособљавати ученике да успешно учествују у интерпретацији књижевног дела; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад.

Образовни стандарди: CJ.1.4.2.; CJ.1.4.5.; **CJ.1.4.6.**; CJ.1.4.7., **CJ.2.4.5.**; **CJ.2.4.6.**; CJ.2.4.7.; CJ.3.4.2.; **CJ.3.4.4.**; CJ.3.4.6.; CJ.3.4.7.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.
2. Миодраг Павловић, *Припремање наставника и ученика за тумачење књижевног дела*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.
3. Зона Мркаљ, *Наставно проучавање народних приповедака и предања*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2008.
4. Наташа Станковић-Шошо, *Тојас пуца у српској народној бајци*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2006.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Уметности речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, *Мали речник књижевних штермина за основну школу*, Нови Логос, Београд, 2010.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Наставник ће ученицима унапред дати истраживачке задатке, да би ученици имали довољно времена да се квалитетно припреме за час.

1. Пажљиво прочитај бајку *Злаћна јабука и девет ђауница* и потруди се да у тексту пронађеш примере којима ћеш поткрепити основне карактеристике бајке (фантастичан садржај, трочлану композицију, типског јунака, срећан крај).
2. Обрати пажњу на почетак (уводну формулу) народне приповетке *Злаћна јабука и девет ђауница* и како би сваки ток могао представљати посебну бајку.
3. Наведи пределе кроз које царевић путује.
4. Објасни улоге помагача и противника.
5. Потруди се да пронађеш трочлане градације препрека на које царевић наилази и успешно их превазилази.
6. Направи план анализе текста.
7. Непознате речи означи и потражи објашњења у читанци или их протумачи из контекста.
8. Запази које глаголско време преовладава.
9. Објасни шта се постиже смењивањем наравице и директног говора.

Уводни део часа (5 минута)

Наставник саопштава наставну јединицу и записује је на табли. Разговор о утисцима које су ученици понели читањем бајки започећемо питањима: Шта је у бајци оставило најјачи утисак на вас? Објасните зашто. Које су ситуације биле најзанимљивије? Где се одвија радња? Која личност вам се највише допала? Који догађај бисте посебно истакли? Објасните због чега. На која размишљања вас је бајка навела? Овим и сличним питањима мотивисаћемо ученике да казују своје утиске.

Очекујемо да ће рећи да им се бајка свидела јер обилује изненађењима тако да их је дуго држала у неизвесности. Догађаји који би могли да буду истакнути су фантастични моменти добијања чудотворних предмета. Успешну анализу бајке можемо очекивати само уколико смо сигурни да су ученици бајку у потпуности разумели. Непознате речи могу се тумачити пре или за време саме анализе текста. Ученицима би требало скренути пажњу на оне турцизме који немају адекватну замену у нашем језику, те их стога можемо сматрати нашим речима страног порекла.

Главни део часа (35 минута)

Наставник јасним налозима које упућује ученицима започиње тумачење књижевног дела. Издвојте особине главног јунака у бајци. Које особине су доминантне? Шта златна јабука представља за цара? А за царевића? Зашто приповедач не наговештава где су паунице одлетеле? Запазите зашто царевић полази на пут. Које препреке јунак мора да преброди да би постигао циљ? Пронађите их и објасните како препреке делују на јунака. Како се царевић понаша према другим ликовима у бајци? Ко су му помагачи? Како проналази удаљени град? Размислите због чега није послушао своју жену да не улази у подрум. Издвојте чудесне догађаје у бајци. Како се понашају животиње према јунаку? Образложите на који начин ликови животиња утичу на јунака. Пронађите реалистичне мотиве. Набројте што више слика из народног живота. Када настају драматичне ситуације у бајкама? Како се јунаци крећу кроз простор? Којим језичким поступцима је остварена просторна, временска и географска неодређеност радње? Какву уметничку улогу има та уопштеност?

Очекујемо да ће ученици поћи од знања о типском јунаку које су стекли у претходним разредима. Бајке увек говоре о ликовима који су именовани према некој функцији коју врше. Главни јунак дате бајке је царевић. Царевић је племенит и показује велику хуманост и храброст. Не плаши се никаквих опасности које се пред њим постављају. Не показује страх, није изненађен појавом натприродних бића. Без обзира што се сусреће са негативним ликовима и тешким ситуацијама, царевић је увек оптимиста. Он је поштен, храбар и честит. По правилу, главни јунак, да би остварио свој циљ, мора да изврши неки немогућ задатак. Сви ликови у бајци, главни и споредни, реални и фантастични, позитивни и негативни живе на једном простору и у исто време. Главни јунак нема натприродне моћи. Стиче их као награду за племенита дела која чини. Помагачи се од других животиња разликују по томе што могу да говоре. Тиме се потенцира блискост њих и људи. Царевић је, трагајући за змајем, помогао рибици, лисици и курјаку, а они су му дали крљушт и длаку која ће му помоћи када затреба (чаробна моћ ствари). Сусрет са помагачем важан је за развој сижеа. Слушајући савете помагача, јунак доспева до циља. Циљ у изабраним бајкама је *бољи живот*. Задатак помагача је да омогући главном јунаку остварење задатка.

Функције ликова у бајци: **тражилац** (главни јунак, најмлађи царевић који иде у потрагу); **тражено лице** (царева кћи); **штеточина** (лик који нарушава срећу – баба и змај); **противник** (слуга који успављује царевића); **даривалац** (онај лик који даје чаробно средство – рибица, лисица и вук). Предела кроз које царевић пролази нису детаљно описани, што омогућује читаоцу да их сам осмисли и замисли. Јунак савладава препреке и наставља даље кретање кроз простор и време. Основне одлике бајке су просторна, временска и персонална неодређеност.

Ток часа

Приповедач користи трочлану градацију као основу композиције бајке. Три царева сина чувају јабуку; слуга три пута успављује царевића мехом; три пута долази пауница; три пута младић поји змаја; на путу спасава рибицу, лисицу и курјака и добија три чаробне ствари; три пута покушава да узме кобилу од бабе. Бајка је уоквирена уводном и финалном формулом. Уводна формула је у крњем перфекту, а у даљем току бајке заступљен је презент и аорист. Коришћењем приповедачког презента нестаје временска дистанца и ствара се утисак да се радња дешава у садашњости, пред нашим очима. Смењивањем нарације и управног говора ствара се илузија непосредног учествовања у бајци.

Завршни део часа (5 минута)

У завршном делу часа требало би резимирати знања о бајци као књижевној врсти и истаћи њене поруке. Основна порука свих бајки је да *добро увек побеђује*. Подсећамо ученике на то да је царевић морао да превазиђе многе препреке. Животни пут никада није праволинијски, јер се на њему налазе велика искушења. Сваки проблем може да се реши истрајношћу, мудрошћу и самопоуздањем. Од ученика се очекује да наведу што више пословица које се односе на поруке бајки. На тај начин се постиже функционално повезивање градива. Истицањем народних пословица ученици се оспособљавају за сажето и прецизно изражавање. Пословице су увек актуелне и представљају велику животну мудрост. Због тога и јесу погодне за дефиниције порука текстова које тумачимо. На пример: *Ко умије, њему двије. Мудрост светом влада. Што човек више учи, више зна. Пркос кола ломи. У несрећи не треба плакати, нећо лијек тражити*.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Ученици пишу бајку на основу карактеристика народне бајке.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 4

Област: Језик (правопис)

Наставна јединица: **Понављање и увежбавање градива из претходних разреда различитим облицима диктата и других писмених вежби** (*Граматика 7, Дар речи*, стр. 198–200; *Радна свеска*, стр. 122–125)

Врста часа: обнављање градива

Облик рада: индивидуални, фронтални

Наставне методе: дијалошка, текстовна, монолошка

Наставна средства: *Граматика 7, Радна свеска 7*, свеска, табла, креда (маркер)

Корелација: географија, верска настава, књижевност, историја

Образовни циљеви: понављање и увежбавање градива из области правописа; описмењавање ученика на темељима ортографских стандарда српског књижевног језика; развијање критичког мишљења; усвајање научног погледа на свет.

Васпитни циљеви: развијање и неговање језичке културе (писмености); развијање смисла и способности за правилно писмено изражавање.

Функционални циљеви: стицање умења, способности и искустава који се могу применити у непосредној животној пракси; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе; развијање моћи запажања и упоређивања, закључивања и доказивања, анализе и синтезе; појачавање радозналости и истраживачког духа.

Образовни стандарди: [CJ.1.2.7.](#); [CJ.1.2.8.](#); [CJ.2.2.5.](#); [CJ.3.2.5.](#)

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Митар Пешикан, Мато Пижурица, Јован Јерковић, *Правопис српског језика* (измењено и допуњено издање), Матица српска, Нови Сад, 2010.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдиф, Драгана Ђећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, Слађана Савовић, Драгана Ђећез-Иљукић, Јелена Срдиф, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: _____

Уводни део часа (5 минута)

Наставник питањима подсећа ученике на школске правописе које су они до сада користили: Који смо правопис користили у петом разреду? Како он изгледа, какве су му корице? Који смо правопис користили у шестом разреду, наведите ауторе и издавача? Како он изгледа? Имате ли ви неки од ова два правописа? Очекивани одговори су: жути правопис / Дешићев правопис, црвено-црни правопис / Матичин правопис... Уважавамо све ове одговоре, важно је да се ученици присете које су правописе обрађивали и како се користе неки од наведених правописа, а касније ћемо кроз вежбања проверити у којој мери владају правописним правилима. Затим, наставник упознаје ученике са новим правописом који је у школама почео да важи од 1. 9. 2011. Ученици записују његов назив, ауторе и издавача: Митар Пешикан, Мато Пижурица, Јован Јерковић, *Правопис српског језика* (измењено и допуњено издање), Матица српска, Нови Сад, 2010. Наставник, такође, саопштава да школско издање овог новог правописа још није објављено, али да ученици морају бити упознати са важнијим изменама у правопису.

Главни део часа (35 минута)

Наставник поступно упознаје ученике са неким важнијим изменама у новом правопису, нарочито оних које се тичу употребе великог слова. Остале измене ученици ће усвајати постепено, при обради новог градива из области правописа у седмом и осмом разреду, на пример када у осмом разреду буду радили спојено и одвојено писање, радиће по новом правопису. Сада им је битно предочити важније измене у оних областима које су према плану и програму радили до седмог разреда. Наставник ученике дели на две групе: I – Урадити 5. и 6. задатак на 123. страни *Радне свеске 7*. II – Урадити 6. и 7. задатак на 123. и 124. страни *Радне свеске 7*. Затим следи провера задатака. Наставник прозива појединачно ученике да саопште решења. Најпре, ученике прве групе. У 5. задатку тражи се од ученика да правилно напишу ТРГ РЕПУБЛИКЕ. Према старом правопису, РЕПУБЛИКЕ се писало великим словом, а сада је правилно: *Три републике*, дакле РЕПУБЛИКЕ малим словом, јер данас се име *република* повезује само с типом државног уређења. Тако треба писати и *Дан републике*. Следи провера задатака друге групе. У 7. задатку тражи се од ученика да правилно напишу називе слава СВЕТИ НИКОЛА и СВЕТИ САВА. Правилно је: *Свети Никола* и *Свети Сава*. Напоменути ученицима да према новом правопису придев СВЕТИ треба увек писати великим словом, јер је неизоставни део имена: *Свети Стефан*, *Свети браћа Ђурило* и *Методије* и сл. Наставник указује на још једну новину у правопису, а то је да се имена историјских догађаја (ратова, буна, битака, споразума и сл.) пишу почетним великим словом – *Кинеска револуција*, *Француска револуција*, *Југословенска револуција*... По старом правопису само се *Француска револуција* писала почетним великим словом. За овај део главног часа потребно је 15 минута. Након провере датих задатака, ученици даље раде задатаке из *Радне свеске 7* који су намењени обнављању градива из претходних разреда. Задаци су разноврсни. Предлажемо следеће задатке кроз рад у групама: I – 1. и 2. задатак; II – 3. и 4. задатак; III – 9. и 11. задатак. 8. и 12. задатак остављамо за час обраде или обнављања интерпункције, а 10. задатак предлажемо за час језичке културе. Након израде задатака, следи провера по истом принципу као у претходном групном раду. За овај део главног часа потребно је 15 минута. Све оно што ученици погреше, требало би образложити и записати на табли.

Завршни део часа (5 минута)

Наставник систематизује области правописа које су поновљене (употреба великог слова, писање гласа *ј*, писање одричне речце *не* уз заменице, гласовне промене, растављање речи на крају реда, писање бројева), још једном истичући најчешће грешке које су ученици направили током часа. Наставник говори ученицима о важности и значају познавања правописа. Писмена култура део је опште културе сваког човека.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Урадити задатке на 199. и 200. страни *Дара речи*, граматике за седми разред основне школе.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 5

Област: Језик (правопис)

Наставна јединица: **Контролни задатак – правопис**

Врста часа: систематизација знања, утврђивање градива

Облик рада: индивидуални

Наставне методе: текстовна

Наставна средства: радни налог

Образовни циљеви: обнављање и утврђивање знања из области правописа – употреба запете, тачке са запетом, црте, цртице, заграде, наводника, тачке, употреба великог слова, писање бројева, писање одричне речце *не*, писање футура I; описмењавање ученика на темељима ортографских стандарда српског књижевног језика; развијање критичког мишљења; усвајање научног погледа на свет.

Васпитни циљеви: развијање и неговање језичке културе (писмености); развијање смисла и способности за правилно писмено изражавање.

Функционални циљеви: стицање умења, способности и искустава који се могу применити у непосредној животној пракси; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе; развијање моћи запажања и упоређивања, закључивања и доказивања, анализе и синтезе; појачавање радозналости и истраживачког духа.

Образовни стандарди: CJ.1.2.7.; CJ.1.2.8.; CJ.2.2.5.; CJ.3.2.5.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.
2. Митар Пешикан, Мато Пижурица, Јован Јерковић, *Правопис српског језика* (измењено и допуњено издање), Матица српска, Нови Сад, 2010.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, Слађана Савовић, Драгана Ћећез-Иљукић, Јелена Срдић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Ток часа

Уводни део часа (5 минута)

Наставник даје ученицима контролни задатак (две групе). Ученици пажљиво читају задатке и уколико им нешто није јасно, питају наставника да им објасни. Затим приступају изради задатака.

Главни део часа (35 минута)

Ученици раде правописну вежбу. Видети у *Приручнику* на стр. 467–470.

Завршни део часа (5 минута)

Наставник обавештава ученике да имају још 5 минута до краја часа и да полако завршавају израду задатака. Уколико је неко од ученика завршио контролни задатак раније, било би добро да наставник припреми неколико примерака *Правовиса српскога језика*, Матица српска, 2010. и да подели ученицима да га прелистају. Резултате контролног задатка наставник саопштава на наредном часу.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 6

Област: Књижевност

Наставна јединица: **Наставно проучавање посленичких лирских народних песама** (*Читанка 7, Уметност речи*, стр. 20–24; *Радна свеска 7*, стр. 69–71)

Врста часа: обрада градива

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: дијалогска, монолошка, текст метода

Наставна средства: текст из читанке *Уметност речи*, табла, креда, ученичке свеске

Корелација: историја

Образовни циљеви: упознати ученике са посленичким народним песмама; упутити ученике да схвате уметничке поступке и улогу стилских фигура; препознати мотиве, песничке слике, композицију песме; издвојити и анализирати ликове у песмама; подстицати ученике да самостално читају, доживљавају и тумаче књижевно дело.

Васпитни циљеви: побудити љубав према народној лирској поезији; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; истаћи важност рада и марљивости; утицати на формирање позитивних духовних и моралних вредности ученика; стварање читалачких навика.

Функционални циљеви: примењивати стечена знања у даљем раду; подстицање читалачке радозналости за дела народне лирике; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад.

Образовни стандарди: CJ.1.4.2.; CJ.1.4.4.; CJ.1.4.5.; **CJ.1.4.6.;** CJ.1.4.7.; **CJ.2.4.5.;** **CJ.2.4.6.;** CJ.2.4.7.; **CJ.3.4.4.;** **CJ.3.4.5.;** **CJ.3.4.6.;** **CJ.3.4.7.**

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.
2. Миодраг Павловић, *Припремање наставника и ученика за тумачење књижевних дела*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Уводни део часа (5 минута)

Наставник саопштава наставну јединицу и пише је на табли. Саопштава ученицима основне податке о посленичким песмама.

Посленичке народне лирске песме певају о раду. Изводе се на прелу, при жетви, косидби, на моби. Имају пригодну садржину. Врло често изражавају љубавна осећања. Понекад су испеване у шаљивом тону. Настале су у далекој прошлости. Већ у 15. веку у Шибенику се помињу песме певане приликом цеђења маслиновог уља. Везане су за сточарство и земљорадњу. Вероватно је њихов ритам првобитно пратио ритам ратарских послова. Посао уз песму је био лакши и време је брже одмицало. Већи број посленика-радника је идентичним покретима (косидбе, жетве или неког другог посла) истовремено обављао посао у истом ритму. Посленичке песме су се развијале, али постепено и нестајале уколико се тај посао престао обављати (жетва пшенице српом).

Главни део часа (35 минута)

Наставник јасним и прецизним питањима које упућује ученицима започиње тумачење књижевног дела.

Питања за тумачење песме *Кујунџија и хиџројреља*:

1. Где се налазе чудесни градови у којима живе Јања и Јанко? Зашто су истакнуте те појединости? На које прозно дело народне књижевности подсећа ова песма?
2. По чему је слична са новелом *Дјевојка цара надмудрила*? Шта је заједничко јунацима песме *Кујунџија и хиџројреља* и народне новеле? Ко бива надмудрен у новели? Ко побеђује у песми?
3. Истакните Јанкове особине. Закључите каква је Јања. Шта кујунџија Јанко захтева од Јање? Шта мислите, да ли је могуће то урадити? Због чега се у њима помињу дарови? На које дарове се мисли? Шта Јанко у ствари жели да сазна? Зашто народни певач истиче: *Јања била мудрија од Јанка*? Јања тражи од Јанка да јој искује „венце и обоце“. По чему наслућујемо да је Јања прозрела Јанкове намере? Каква су Јањина очекивања? Која осећања су посредно исказана Јанковим и Јањиним жељама? Објасните на који начин Јања и Јанко испољавају своја осећања једно према другом. Чиме је подстакнуто њихово надмудривање?

Архаизми су застареле речи које се више не употребљавају. На пример: *кујунџија* – златар, *ћурџија* – кожар, *шерџија* – кројач, *ашџија* – кувар, *самарџија* – седлар, *хиџројреља* – жена која хитро преде, *кованџија* – пчелар.

Питања за тумачење песме *Јабланова моба*:

1. Којом стилском фигуром почиње песма? Шта се у стиховима посебно наглашава? Са чим народни певач пореди Јабланову мобу? Како су мобари били расположени? Зашто су бучни?
2. Обратите пажњу на то шта Јаблан држи у руци. Шта ви знате о босиљку? Када се босиљак користи? Какво значење има у руци младог Јаблана? (Босиљак се беби ставља код узглавља, девојке га носе у недрима или коси, младенци се кроз босиљак гледају на венчању... У народним веровањима босиљак представља здравље и љубав.)
3. Објасните због чега је Јаблан замолио мобаре да утишају своју песму. Наведите шта такав његов поступак показује. Какав је његов однос према моби, а какав према младој супрузи? Која осећања Јаблан посредно открива? Којим речима је описана љуба? Објасните значење епитета. Зашто се Јаблан брине да ће се уплашити и преломити?

Разговор о песми *Наджњевање момка и девојке*:

1. Која врста посла се обавља у песми *Наджњевање момка и девојке*? За колико девојка успева да надмаши младића? Колико напора мора да се уложи да би се оствариле победе за један сноп и за једну чашу? Зашто је девојци важно да победи? Која осећања подстичу младића и девојку да се такмиче? По чему знамо да су заинтересовани једно за друго? Размислите да ли би се упуштали у игру надметања да су равнодушни и незаинтересовани. Шта ради момак после напорног дана? А девојка? Зашто народни певач истиче толику девојчину марљивост?
2. Пронађите контраст у песми. Размислите о улози градацијског поступка. Шта народни певач истиче градацојом?

Разговор о песми *Овчар и девојка*:

1. Размислите зашто се већ у првом стиху истиче физички изглед девојке. Шта бисте могли рећи о њеним духовним својствима? Коју асоцијацију добијате када чујете да неко има златне руке? Знате ли како изгледа срп? Какво му је сечиво? Размислите да ли се често користи па зато има сребрни срп. Како би могао изгледати срп који се не користи? Шта нам то говори о девојчиним особинама? На који начин је народни певач ускладио физичку и духовну лепоту?
2. Колико девојка ради? Када се почиње да пева? Песма је требало да буде разговор са самом собом, али неко је ипак чуо. Шта прижељкује у песми? Ко јој помаже? Закључите зашто девојка прихвата овчареву помоћ? Чију помоћ човек прихвата када се нађе у тешкој ситуацији? Колико мора да верује помагачу? Зашто девојка верује младићу? На шта посредно указује дато поверење? На који начин девојка решава ситуацију у којој се неочекивано нашла? Каква је обећања дала не знајући да је овчар слуша? Размислите да ли би све то изговорила да је знала да је овчар чује. На који начин је ставила до знања да је мудра, отресита и достојанствена? Објасните улогу дијалога у композицији песме.

Интерпретација песме *Израсло ми је дрво зелено*:

1. Каква је атмосфера у радионици мајстора Манојла? Шта мајстор и калфа раде? Због чега они док раде не разговарају међусобно? Са којом песмом је мотивски сличан стих: *Сребрном иџлом, злаћеним концем*. Ко вредно ради *злаћном руком и сребрним срџом*? Шта ће прекинути њихов посао?
2. Како на цареву ћерку реагује мајстор Манојло? Шта се дешава са иглом калфе Данојла? Шта се из тога може закључити, каква је царева кћи? Зашто младићи тако реагују на девојачку лепоту? Који младић је збуњенији? Протумачите последњи стих у песми.

Наставник упознаје ученике са новом стилском фигуром: словенском антитезом.

Словенска антитеза је сложени стилски облик негативног поређења. Назива се *словенском* јер је омиљена у поезији словенских народа, али се среће још у Хомеровим еповима. Антитезом се означава супротстављање два појма, предмета, појаве или мисли. Реч је о нарочитој врсти поређења појмова по супротности, омогућеном неком њиховом заједничком одликом.

Ток часа

Словенска антитеза има трочлану структуру. Састоји се од:

1. питања: „Шта се сија крај горе зелене?
Да л' је сунце, да л' је мјесечина?
2. негативног одговора: Нит' је сунце, нит' је мјесечина,
3. правог одговора: Већ два златна рога од јелена”.

Наставник ученицима поставља следећа питања: У ком је стиху испевана песма *Јабланова мода*? Које стилско средство је употребљено у уводу песме? Рашчланите на саставне елементе словенску антитезу у лирској народној песми *Кујунџија и хиџројреља*. Каква је улога наведеног стилског поступка у уметничком свету песме?

Завршни део часа (5 минута)

Ученици обнављају стечена знања и изводе закључке о прочитаном делу.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Прочитајте у *Радној свесци* на стр. 69–71 занимљиве текстове инспирисане мобом и одговорите на питања.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 7

Област: Језик (граматика)

Наставна јединица: **Врсте речи: променљиве и непроменљиве; граматичке категорије (особине) променљивих речи; граматичке основе променљивих речи.** (Грамаџика 7, Дар речи, стр. 22–31; Радна свеска, стр. 81–82, 88)

Врста часа: обнављање и проширивање постојећих знања

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: дијалошка, монолошка, текст

Наставна средства: табла, креда, Радна свеска, Грамаџика 7, Дар речи

Образовни циљеви: обнављање градива о врстама речи у српском језику; провера како су ученици научили и разумели градиво о променљивим и непроменљивим врстама речи.

Васпитни циљеви: стварање свести о важности знања, стицање радних навика.

Функционални циљеви: примена стечених знања у решавању задатака; развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, апстракцију и конкретизацију, анализу и синтезу, за увиђање узрочно-последичних веза.

Образовни стандарди: [CJ.1.3.4.](#) [CJ.1.3.9.](#); [CJ.2.3.3.](#); [CJ.3.3.4.](#)

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Грамаџика српског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.
2. Душка Кликовац, *Грамаџика српског језика за основну школу*, Школска књига, Београд, 2005.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајцић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за 7. разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Наставник подсећа ученике да обнове градиво о променљивим и непроменљивим врстама речи. Посебно наглашава да ученици који нису добро савладали градиво припреме питања о ономе што им је било тешко да савладају.

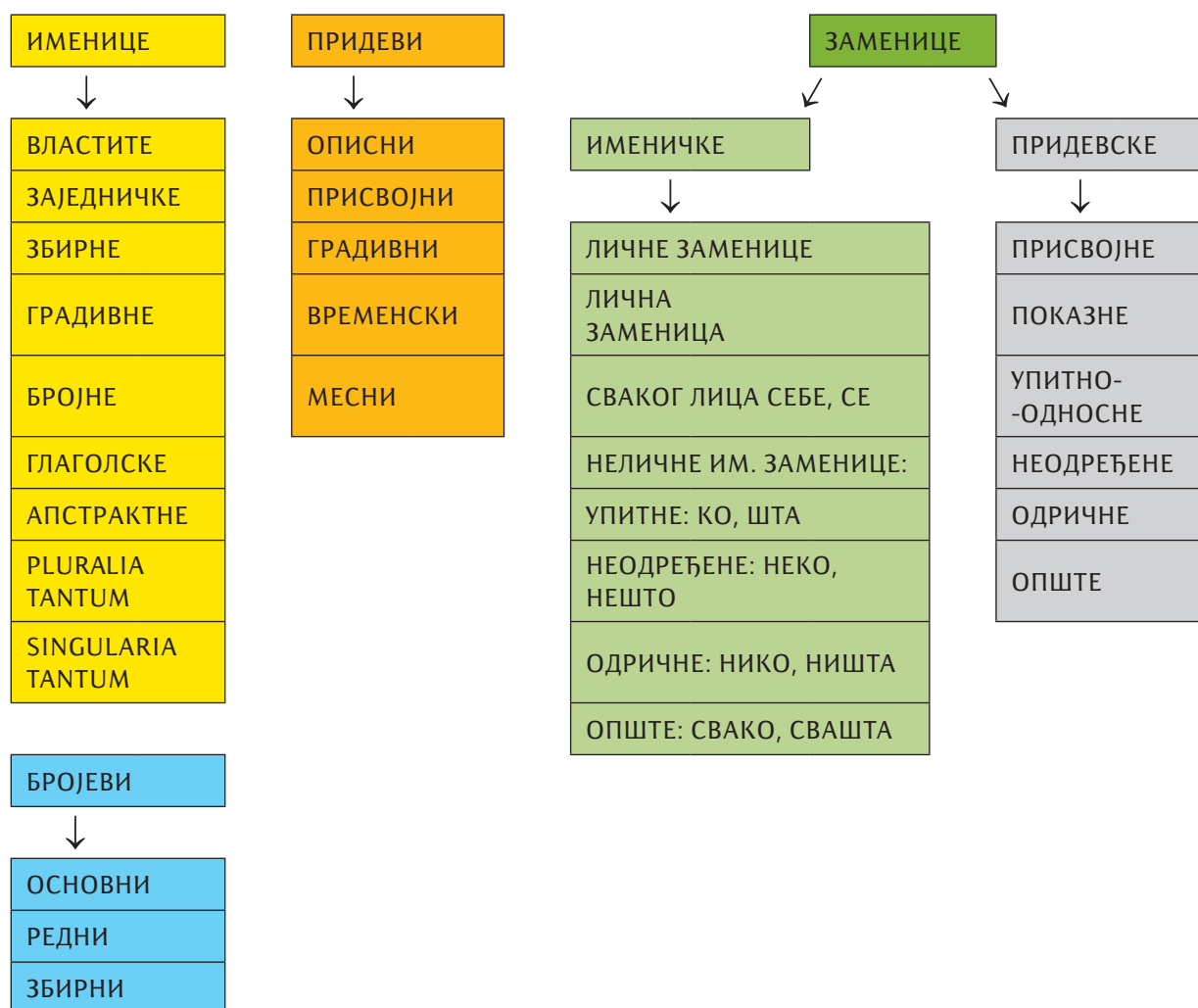
Ток часа

Уводни део часа (5 минута)

Питањем: *Које врсте речи постоје у српском језику*, наставник подсећа ученике на основну поделу речи на променљиве (именице, заменице, придеви, бројеви и глаголи) и непроменљиве речи (прилози, предлози, везници, узвици и речце).

Главни део часа (35 минута)

Као уводна мотивација за рад може да послужи текст из *Радне свеске 7*, на стр. 81. Наставник замоли ученике да подвуку све променљиве речи у тексту. Ученици ће приметити да се у датом тексту појављују све врсте променљивих речи. Следећи корак је да се прецизније одреди врста именице, придева, броја, односно глаголски облик. Наставник исписује на табли врсте именица, придева, бројева и заменица према значењу, подсећајући ученике на одлике сваке врсте понаособ.

ПРОМЕНЉИВЕ РЕЧИ: именице (подела према значењу, род, број, деklinација именица, служба у реченици); заменице (именичке и придевске, деklinација); придеви (подела према значењу, одређени и неодређени вид придева, компарација придева); бројеви (основни, редни, збирни, деklinација бројева од 1 до 4).

НЕПРОМЕНЉИВЕ РЕЧИ: прилози, предлози, везници, узвици и речце. Служба коју врше у реченици. Примери употребе непроменљивих речи истог облика.

У преосталом делу часа ученици могу индивидуално да решавају задатке из *Граматики* или *Радне свеске* или наставник може да припреми радне листове са текстом. У том случају, од ученика се захтева потпуна анализа врста речи у тексту: одредити да ли су променљиве или непроменљиве, врсту и подврсту, категорије променљивости (падеж, глаголски облик или степен компарације) код променљивих врста речи, уочити службу коју врше у реченици. Овај час можемо реализовати користећи индуктивни метод (од појединачног ка општем) као сигурнији пут ка систематизацији градива. Тачније, утврђујемо понаособ зашто су променљиве речи – променљиве.

ИМЕНИЦЕ: Ког су **рода** подвучене именице? Столица се накривила и наслонила на сто. (женски / мушки). Ког су **броја** подвучене именице? Купила сам шоље у новоотвореној продавници. (множина / једнина). Одредите **падеж** подвучених именица. Вечерас идемо у позориште. Позориште нам пружа ужитак и забаву. (акузатив, номинатив).

ПРИДЕВИ: Ученицима треба нагласити да придеви као несамосталне речи ознаке рода, броја и падежа добијају од именице уз коју стоје.

Компарација придева –
степен присутности неке особине:

позитив (присутност особине)

компаратив (присутност у вишем степену,
први степен поређења)

суперлатив (присутност у највишем степену,
други степен поређења)

Придевски вид – неодређен вид, односно краћи облик придева (Висок младић прође поред мене.)

– одређени вид, односно дужи облик придева (Онај високи младић ми је познат.)

ЗАМЕНИЦЕ такође разликују род, број и падеж.

БРОЈЕВИ од 1 до 4 су променљиви (деκлинација).

ГЛАГОЛИ имају граматичке категорије које су својствене само њима:

1. Глаголски вид (свршени, несвршени, двовидски)
 2. Глаголски род (прелазни, непрелазни, повратни)
 3. Граматичко лице (прво, друго, треће лице једнине / множине)
 4. Глаголско време
 5. Глаголски начин
 6. Потврдност / одричност
 7. Граматички број
 8. Граматички род
- ове категорије својствене су и именским речима

Ток часа

Завршни део часа (5 минута)

Закључујемо да постоје три врсте промене речи:

ДЕКЛИНАЦИЈА	промена именица, придева, заменица и неких бројева по падежима
КОНЈУГАЦИЈА	промена облика глагола по лицима
КОМПАРАЦИЈА	промена придева и неких прилога по степену особине

Након овога ученици раде задатке из *Грамаџике 7* на стр. 26. Наставник и ученици проверавају урађене задатке и решавају недоумице.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Урадити задатке у *Радној свесци* на стр. 81, 82 и 83.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 8

Област: Језик (граматика)

Наставна јединица: **Именице. Врсте именица према значењу. Граматичке категорије именица: род, број и падеж** (Граматика 7, Дар речи, стр. 32–35; Радна свеска, стр. 82–83)

Врста часа: обнављање и проширивање знања

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: комбинована (дијалогска, монолошка, текстовна)

Наставна средства: табла, креда, свеске, Граматика 7, Радна свеска 7

Корелација: претходне наставне јединице из језика (6. разред)

Образовни циљеви: обнављање стечених знања о именицама у српском језику, као и проширивање знања о врстама именица према значењу и њиховим категоријама; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет.

Васпитни циљеви: буђење ученикове радозналости и истраживачког духа; стицање свести о важности познавања обрађеног градива ради богаћења језичке културе говора; гајење љубави према српском језику.

Функционални циљеви: примена стечених знања уз проширивање знања о именицама; пробудити истраживачки дух ученика у вези са српским језиком; обогатити језичку културу ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности.

Образовни стандарди: [CJ.1.3.4.](#); [CJ.1.3.9.](#); [CJ.2.3.3.](#); [CJ.3.3.4.](#)

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Граматика српског језика за гимназије и средње школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.
3. Душка Кликовац, *Граматика српског језика за основне школе*, Српска школска књига, Београд, 2008.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајцић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе*, Нови Логос, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Ученици треба да понове стечена знања о именицама у српском језику. На неком књижевном тексту (по избору наставника) ученици треба да препознају именице и да их разврстају према значењу како би применили теоретско знање и показали колико владају градивом о именицама.

Ток часа

Уводни део часа (3 минута)

Наставник је већ истраживачким задацима, које је задао на претходном часу, мотивисао ученике за рад. Наставник пише наслов на табли.

Главни део часа (32 минута)

На захтев наставника, кроз низ питања, ученици понављају савладано градиво о именицама. Један од начина вођења часа може да буде и начин на који су обрађене именице у *Граматици 7, Дар речи* (стр. 32–35).

Именице су променљиве речи које означавају бића, предмете, материју, појаве, тј. појмове уопште. Према значењу се деле на: **властите** (Петар, Дуња, Јупитер, Београд, Сава, Србија, Африка), **заједничке** (сто, ученик, сестра, оловка, Чачанин), **збирне** (деца, браћа, господа, телад, пилад), **градивне** (вода, земља, дрво, млеко, злато, уље), **апстрактне (мисаоне)** (лепота, младост, љубав, туга, небо), **глаголске** (сеоба, деоба, певање, читање, свитање, севање). Наставник упућује ученике на дефиниције свих врста именица у *Граматици 7*. Посебно скреће пажњу на још једну врсту именица, а то су **бројне именице**. За означавање тачног броја мушкараца од 2 до 99 употребљавају се бројне именице на *-ица*: двојица, десеторица, двадесеторица, осамдесетосморица итд. Бројне именице су и: половина, четвртина, десетина (именују део неке целине), двојка, тројка, петица (именују оцене), петорка, шесторка (именују тим од пет или шест чланова) и сл. У овој групи су и бројеви стотина, хиљада, милион и милијарда. По својој функцији, они су бројеви, али се мењају као именице.

Граматичке категорије које имају именице јесу: граматички род, граматички број и падеж. Граматички род може бити: мушки, женски и средњи. Једна именица може имати само један од родова. Постоје именице које означавају појмове природног мушког рода, а граматички су женског рода, као нпр.: тата, деда, Никола. Дакле, оне се мењају као именице женског рода. У групи именица граматички женског рода су и именице: муштерија, кукавица, тврдица, пијаница, а означавају природни и мушки и женски род. Граматички број подразумева једнину (ако именица означава један појам) и множину (ако именица означава више појмова). Властите, збирне, градивне и апстрактне именице имају само једнину (осим неких изузетака, о чему ће бити речи у даљем школовању). Именице, које имају само облике једнине називају се *singularia tantum*: Дунав, Ниш, сјај, гар итд. Неке заједничке именице имају само облике множине. Њих називамо *pluralia tantum*: врата, маказе, панталоне, леђа, уста, недра. Оне најчешће означавају делове тела или предмете састављене из два дела. Трећа категорија су падежи. Промена именица кроз падеже назива се деклинација. Детаљније о падежном систему биће говора на наредним часовима. Скренути пажњу ученицима на правописна решења у вези са именицама (писање великог слова, нпр. властита имена и заједничке именице које означавају становнике или држављане – Пироћанац, Краљевчанин, Србин и сл.; писање негације – нечовек, невоља, незгода и сл.).

Завршни део часа (10 минута)

Ученици постављају питања наставнику у случају нејасноћа. На тексту, који је дат у истраживачким задацима, или на неком другом, треба провежбати пређено градиво. То је један од најбољих начина усвајања градива.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Упутити ученике на израду задатака у *Радној свесци* на стр. 82–83.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 9

Област: Књижевност

Наставна јединица: **Читање, доживљавање и тумачење народне лирске песме *Љубавни расшанак*** (*Читанка 7, Уметност речи*, стр. 25–27; *Радна свеска 7*, стр. 9–11; *Звучна читанка 7*)

Врста часа: обрада градива

Облик рада: фронтални, индивидуални, групни рад

Наставне методе: дијалогска, монолошка, текст метода

Наставна средства: текст из читанке *Уметност речи*, ученичке свеске, табла, креде, *Звучна читанка 7*, аудио запис на интернет страници www.logos-edu.rs

Корелација: историја

Образовни циљеви: упознати ученике са лирском народном љубавном песмом и њеним одликама; упутити ученике да схвате уметничке поступке и улогу стилских фигура, нарочито алегорије; препознати мотиве, песничке слике, композицију песме; оспособљавати ученике за разумевање и самостално тумачење књижевног дела; подстицати ученике да самостално читају, доживљавају и тумаче књижевно дело.

Васпитни циљеви: побудити љубав према народној песми; развијати национални идентитет кроз проучавање народне поезије; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује, као и према прошлости; утицати на формирање позитивних духовних и моралних вредности на које упућује народна песма *Љубавни расшанак*, стварање читалачких навика.

Функционални циљеви: примењивати стечена знања у даљем раду; подстицање читалачке радозналости за дела народне лирике; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад.

Образовни стандарди: CJ.1.4.2.; CJ.1.4.4.; CJ.1.4.5.; **CJ.1.4.6.**; CJ.1.4.7.; CJ.2.4.1.; CJ.2.4.2.; CJ.2.4.5.; CJ.2.4.6.; CJ.2.4.7.; **CJ.3.4.4.**; **CJ.3.4.5.**; **CJ.3.4.6.**

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Вук Стеф. Караџић, *Српске народне пјесме I*, Просвета-Нолит, Београд, 1987, стр. 340.
2. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.
3. Александар Лаковић, *Настава српског језика и књижевности у VII разреду основне школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1994.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.
3. Наташа Станковић-Шошо, *Мали речник књижевних термина за основну школу*, Нови Логос, Београд, 2010.

Ток часа

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци:

Прва група

1. Пажљиво прочитајте народну лирску песму *Љубавни расшанак*. Забележите осећања која је песма изазвала у вама.
2. Размислите на кога се заправо односи песма о љубави између *йлавог зумбула* и *зелене каде*.
3. Поделите песму на песничке слике. Уочите како су исказана љубавна осећања. Закључите како су мотиви повезани.
4. Песму научите напамет или увежбајте изражајно читање.

Друга група

1. Пажљиво прочитајте народну лирску песму *Љубавни расшанак*. Забележите осећања која је песма изазвала у вама.
2. Одредите стилске фигуре које су заступљене у песми.
3. Анализирајте композицију лирске песме *Љубавни расшанак*.
4. Сазнајте одлике народне лирске љубавне песме.

Уводни део часа (5 минута)

Наставник саопштава наставну јединицу и пише је на табли. Један ученик износи податке о народној лирској љубавној поезији.

Љубавне народне песме настале су у дубокој прошлости и оне су најбројније лирске песме. Певане су уз музику. Основни мотив љубавних песама је истицање лепоте драге особе, љубавна чежња, љубавна срећа и љубавни растанак. Њима се изражавају опште мисли и на тај начин је избегнута субјективност. Осећања су по правилу прикривена, износе се кроз догађај или симболичну слику. Лирска песма је сажета, заснива се на дијалогу и краткој наративи. Описују се први сусрети, састанци у пољу, растанци и туговања. Поређења која су заступљена у овим песмама узета су из природе. Најчешће су испеване у осмерцу или лирском десетерцу. Нису строфичне и најчешће немају риму.

Један од ученика рецитије песму или изражајно казује. Следи разговор о утисцима: Шта је у песми оставило најјачи утисак на вас? Поткрепите примерима из текста или образложите. На која размишљања вас је песма навела? Како сте ви преживели неки растанак са драгом особом? Зашто су осећања посредно изнета? На шта нам то указује? Имате ли идеју када је песма настала?

Главни део часа (35 минута)

Наставник јасним и прецизним питањима које упућује ученицима започиње тумачење књижевног дела: Размислите на кога се заправо односи песма о љубави између *йлавої зумбула* и *зелене каде*. Кога они означавају? На шта вас подсећају плава и зелена боја? Зашто је наглашено црно мастило? Шта представља црна боја? Како се у патријархалном друштву живело? Како су се изражавала осећања? Поделите песму на песничке слике. Шта сазнајемо о младим људима? Како девојка подноси растанак? А младић? На који начин сазнајемо да се младић брине за девојку? Како се обраћа девојци? Шта из тога закључујемо о његовим осећањима? Издвојте слику којом девојка истиче јачину свог бола. Које сте појединости запазили? Колико је потребно папира, писаљки и мастила да би девојка исказала осећања? Уочите како су исказана љубавна осећања. Закључите како су мотиви повезани. Које стилско средство је употребљено? Шта се постиже хиперболом?

Ученици усвајају нове стилске фигуре: метафору и алегорију.

Метафора настаје на основу сличности или разлике међу појмовима. Метафором се исказује пренесено значење речи. Предмет се описује другим сличним предметом или појавом. У усменој поезији постоји тежња да се метафора учини разумљивом па се наводи не само пренесено, него и дословно значење речи. У усменој лирици честе су метафоре из области биљног света (ружа, љубичица, зумбул, рузмарин, дуња, наранџа). Уобичајене су и метафоре из животињског света (јагње, јелен, кошута, соко/соколица, голуб/голубица, кукавица, ластавица). Често се у пренесеном значењу представљају небеска бића и појаве (сунце, месец, звезда Даница) или племенити метали (злато, сребро). Метафора се може проширити на читаву песничку слику и тада од ње настаје **алегорија**.

Алегорија је стилска фигура којом се мисли и појмови исказују речима које имају пренесено (прикривено) значење. За алегорију се каже да је проширена метафора. Настаје када се метафора развије на већи број стихова или строфа у песничкој слици или у целовитом књижевном тексту (нпр. у баснама се говори о манама животиња, а мисли се на људске мане). Смисао алегорије открива се тек пошто се протумачи значење сваке метафоре понаособ. За разлику од метафоре, у којој је пренесено значење речи, алегорија означава пренесено значење реченице. У алегорији се доследно чувају оба значења, и дословно и пренесено.

Ток часа

Тумачење песме настављамо следећим питањима: Које још стилске фигуре можете издвојити? Где је метафора у стиховима? Присетите се народне епске песме *Зигање Скадра* и Гојкових речи упућених младој Гојковици пред узиђивање у град: „Имао сам од злата јабуку,/ па ми данас паде у Бојану”. Која стилска фигура је заступљена у наведеним стиховима? Како сте препознали алегорију? Шта народни певач постиже алегоријом? Зашто је слика патње убедљивија и изражајнија употребом алегорије? Детаљно протумачите алегорију у песми. Запазите којим стихом је испевана песма? После којег слога је цезура?

Завршни део часа (5 минута)

Ученици обнављају стечена знања и изводе закључке о прочитаном делу. Износе ставове и закључке до којих су дошли проучавајући ову песму. Након тога изражајно читају песму.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Покажи шта знаш решавајући задатке у *Радној свесци* на стр. 9–11.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 10

Област: Језик (граматика)

Наставна јединица: **Придеви. Врсте придева према значењу. Граматичке категорије придева: род, број, падеж, придевски вид, степен поређења** (*Граматишка 7, Дар речи*, стр. 36–45; *Радна свеска*, стр. 83–84)

Врста часа: обнављање и проширивање знања (обрада)

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: комбинована (дијалогска, монолошка, текстовна)

Наставна средства: табла, креда, свеске, *Граматишка 7, Радна свеска 7*

Корелација: претходне наставне јединице из језика

Образовни циљеви: обнављање стечених знања о придевима у српском језику, као и проширивање знања о њиховој подели према значењу и граматичким категоријама; утврђивање и проширивање знања о придевском виду и степену поређења; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет.

Васпитни циљеви: буђење ученикове радозналости и истраживачког духа; стицање свести о важности познавања обрађеног градива ради богаћења језичке културе говора; гајење љубави према српском језику.

Функционални циљеви: примена стечених знања уз проширивање знања о придевима; пробудити истраживачки дух ученика у вези са српским језиком; обогатити језичку културу ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности.

Образовни стандарди: [CJ.1.3.4.](#); [CJ.1.3.9.](#); [CJ.2.3.3.](#); [CJ.3.3.4.](#)

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Граматишка српског језика за гимназије и средње школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.
3. Душка Кликовац, *Граматишка српског језика за основне школе*, Српска школска књига, Београд, 2008.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајцић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе*, Нови Логос, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Ученици треба да понове стечена знања о придевима у српском језику. На неком књижевном тексту (по избору наставника) ученици треба да препознају придеве како би применили теоријско знање и показали како су савладали градиво о придевима.

Уводни део часа (3 минута)

Наставник је већ истраживачким задацима, које је задао на претходном часу, мотивисао ученике за рад. Наставник пише наслов на табли.

Главни део часа (32 минута)

На захтев наставника, кроз низ питања, ученици понављају савладано градиво о придевима. Један од начина вођења часа може да буде и начин на који су обрађени придеви у *Граматици 7, Дар речи* (стр. 36–45).

Придеви су променљиве речи које означавају особине бића, предмета и појава и ближе одређују именице уз које стоје. Према значењу, придеви се деле на: **описне** (црвен, плав, храбар, паметан итд.), **присвојне** (мајчин, сестрин, Дуњин итд.), **градивне** (дрвен, златан, гвозден, водени итд.), **временске** (данашњи, јучерашњи, летошњи, прошлогодишњи итд.) и **месне** (овдашњи, десни, леви, горњи, доњи итд.). Наставник упућује ученике на дефиниције свих врста придева у *Граматици 7*. Граматичке категорије рода, броја и падежа код придева морају да буду као и код именица уз које стоје, тј. слажу се са именицама. Наставци за облик нису исти као код именица, па се придеви мењају по придевској промени, а именице по именичкој. (О употреби падежа и слагању (конгруенцији) биће говора на наредним часовима.) Из овога се изводи дефиниција да су „придеви несамосталне речи јер род, број и падеж у којем се придев налази зависе од рода, броја и падежа именица. Придев је у истом роду, броју и падежу као и именица уз коју стоји.” (*Грамматика 7*, стр. 39 – дефиниција је наведена јер је прилагођена узрасту ученика.) Поред наведених категорија, придеви имају компарацију, тј. поређење.

Поређење (компарација) придева је својство придева да означи исту особину у различитом степену. Придев може бити у позитиву (основни облик придева), у компаративу (први степен поређења) или у суперлативу (други степен поређења). Поређење могу имати само описни придеви, осим неких који означавају особину која се не може поредити: жив, ћелав, бос (објаснити фигуративну употребу компаратива). Компаратив придева се гради уз помоћ следећих наставка: **-ИЈ**(-И, -А, -О), **-Ј**(-И, -А, -О), **-Ш**(-И, -А, -О) – храбрији, тврђи итд., а само три придева са наставком **-Ш** – лепши, лакши, мекши. Ученицима треба скренути пажњу на гласовне промене које су извршене у компаративу. Такође треба скренути пажњу да се неки придеви страног порекла не мењају по падежима и немају компарацију: оранж, браон, бордо, лила, розе итд. Обратити пажњу и на правописна правила (састављено писање када означавају нијансе боја: тамноплав, светлозелен и сл.; с цртицом, када означавају шаре или комбинације боја: црно-бели, плаво-бели и сл.; с негацијом: незадовољан, непристојан и сл.). Постоје придеви који немају правилну компарацију: добар – бољи, зао – гори, мали – мањи, велик – већи.

Суперлатив се гради тако што се компаративу додаје префикс **НАЈ**: најхрабрији, најтврђи, најбољи, најгори. Обратити пажњу на писање суперлатива код придева који почињу сонантом Ј: најјаснији, најјачи, најједноставнији.

Придеви имају још једну категорију, а то је **придевски вид**. У номинативу неки придеви имају краћи облик (леп), када се односе на неки непознати појам, а дужи облик (лепи), када се односе на познати појам. „Својство придева да означава исту особину непознатог и познатог појма назива се придевски вид. Придевски вид може бити неодређени и одређени.” (*Грамматика 7*, стр. 44) Описни и градивни придеви могу да имају оба вида, временски и месни само одређени вид, а присвојни придеви се одређују према завршетку – на -ОВ, -ЕВ, -ИН имају само неодређени вид, а на -СКИ, -ЧКИ, -ШКИ само одређени вид. У мушком роду неодређени придев има нулти наставак, а одређени -И, а у женском и средњем роду наставци су исти за оба вида (-А, -О), али се разликују по акценту. У даљем школовању биће говора

Ток часа

о разликама у промени кроз падеже. Када су придеви у функцији атрибута, употребљавају се оба вида, а у функцији именског дела предиката само неодређени вид.

Завршни део часа (10 минута)

Ученици постављају питања наставнику у случају нејасноћа. На тексту, који је дат у истраживачким задацима, или на неком другом, треба провежбати пређено градиво. То је један од најбољих начина усвајања градива.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Упутити ученике на израду задатака у *Радној свесци* на стр. 83–84.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

ПРАВИЛНО ЈЕ

Увек ме пиши
заједно са
компаративом
придева!

најпаметнији, највреднији,
најстарији, најдражи,
најкраћи, најмекши, најлепши

Ј се удваја
у суперлативу
придева који почињу
сугласником Ј!

најједноставнији,
најјаснији, најјужнији,
најјачи

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 11

Област: Књижевност

Наставна јединица: **Читање, доживљавање и тумачење лирске песме *Волео сам вас* Александра Сергејевича Пушкина** (*Читанка 7, Уметност речи*, стр. 28–29)

Врста часа: обрада градива

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: дијалогска, монолошка, текст метода

Наставна средства: текст из читанке *Уметност речи*, свеска, табла, креда

Корелација: језик

Образовни циљеви: мотивисати и припремити ученике за доживљавање и наставно тумачење песме *Волео сам вас* Александра Сергејевича Пушкина; истаћи најосновније библиографске чињенице из живота Александра Сергејевича Пушкина; поновити и утврдити знања и појмове везане за поделу уметничке књижевности на родове, одређивањем песме *Волео сам вас* као лирске ауторске песме, љубавног карактера; дефинисати њене формалне и метричке квалитете – композициони склоп, стих, риму; препознавати у тексту песме језичко-стилска средства и заједно их са ученицима именовати и тумачити; уочавати и вишестраним истраживачким приступом анализирати најистакнутије мотиве песме, песничке слике и изразе, стихове од доминантне значењске вредности и укупну естетску равн песме; открити уметничке вредности песме на основу ученичких доживљаја посредством интерпретације текста; уочити улогу мотива љубави, немира, стрепње, љубоморе у формирању песничке слике; инсистирати на сагледавању најдубљих и најтананијих значења поетских мотива и на тај начин досезати до порука, идеја и тајни којима је проткано ово уметничко дело.

Васпитни циљеви: развијати код ученика најплеменитија осећања; неговати естетска осећања; развијати љубав према поезији; неговати машту и стваралачко мишљење.

Функционални циљеви: подстицати самосталну процену вредности уметничког дела; оспособљавати ученике за што самосталније, вештије и поузданије запажање и тумачење битних естетских чинилаца уметничког света (поетске слике, лирског штимунга, положаја лирског субјекта, мотива, идејног слоја песме и друго).

Образовни стандарди: CJ.1.4.9.; CJ.1.4.3.; CJ.1.4.5.; CJ.1.4.6.; CJ. 1.4.7.; CJ.2.4.2.; CJ.2.4.6.; CJ.2.4.7.; CJ.3.4.3.; CJ.3.4.4.; CJ.3.4.5.; CJ.3.4.6.; CJ.3.4.7.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. *Руска књижевност*, књига 1, уредила Мила Стојнић, Нолит, Београд, 1976.
2. *Пушкиново књижевно дело*, у: *Повјест свјетске књижевности*, књига 7, уредио Александар Флакер, Младост, Загреб, 1975.
3. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
4. Павле Илић, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*, Змај, Нови Сад, 2003.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо и Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, *Мали речник књижевних термина за основну школу*, Нови Логос, Београд, 2010.

Припрема за час

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци:

1. Прочитај неколико пута песму *Волео сам вас* Александра Сергејевича Пушкина и припреми се да на часу искажеш своје утиске о овој песми.
2. Пронађи и запиши основне податке о Александру Сергејевичу Пушкину.
3. Запази које глаголско време доминира у песми.
4. Подвуци главне мотиве у песми и уочи на који начин се повезују.
5. Подсети се народне лирске песме *Љубавни расшанак* и уочи који се мотиви појављују у обе песме.
6. Шта је основна тема ових песама?
7. Упореди како су исказана осећања у народној песми, а како то чини Пушкин у својој песми.
8. Пронађи примере епитета и персонификације и објасни њихову функцију у песми.
9. Запази речи које се римују и одреди врсту риме.

Уводни део часа (5 минута)

О љубави је певао и велики руски песник Александар Сергејевич Пушкин. Основни подаци о животу и делу Александра Сергејевича Пушкина: **Александар Сергејевич Пушкин** (1799–1837), велики руски песник, приповедач, романиста и писац драма. Био је пореклом из старе, осиромашене племићке породице. Погинуо је у двобоју. Пушкин је међу првима у Русији почео да пише народним језиком. Написао је роман у стиховима *Евгеније Онегин*, поеме *Кавкаски заробљеник* и *Циганин*, драму *Борис Годунов* итд. Записивање теме. Подсећање на народну лирску песму *Љубавни расшанак*.

Главни део часа (30 минута)

Интерпретативно читање песме. Читање песме у себи. Разговор о доживљајима ученика: Какво осећање у теби буди песма? Који стих је на тебе оставио најјачи утисак? Образложи свој став. Које основно осећање доминира у песми *Волео сам вас*? О каквој љубави је реч? У ком времену лирски субјект казује своју љубавну исповест? Да ли је заиста реч о прохујалој љубави? На основу чега то закључујеш? Којом стилском фигуром лирски субјект открива да његова љубав према вољеној особи још увек траје? Шта нам о његовом осећању љубави открива глагол *сји*? Како је некада то осећање изгледало? Којим епитетима је оно представљено? Шта нам ти епитети откривају? Зашто он своју љубав покушава да представи као стару, окончану? Који поступци лирског субјекта откривају његову истинску, несебичну љубав према вољеној особи?

У песми *Волео сам вас*, већ у самом наслову песме исказано је основно осећање које доминира у целој песми – осећање љубави. Реч је о неузвраћеној љубави, што видимо из стихова *ја нисам рад жалостити вас њоме и нек Бої да, шако друїи да вас воли*. Облик перфекта сугерише нам да се љубавна драма између лирског субјекта и његове драге већ одиграла. Но, у песми остаје недоречено да ли је то била само платонска љубав или је можда реч о оствареној али немогућој љубави која се окончала. Без обзира што лирски субјект своју исповест започиње у прошлом времену, чиме се сугерише да је реч о прохујалој љубави, и што своју љубав означава као стару (дакле, окончану), љубав лирског субјекта је још увек жива. Он нам то открива већ у наредном стиху: (*моја љубав сшара*) *још увек, можда, сји у сриу моме* користећи се персонификацијом. На тај начин он оживљава своју љубав, али уједно сугерише да је, у тренутку лирске исповести, његова љубав променила свој карактер у односу на раније. То више није бурно осећање које уноси неспокој у душу лирског субјекта, већ једно мирно, благо осећање које упорно истрајава у њему. Дакле, у њему више не букти занос прве заљубљености, већ дубоки спокој истинске љубави. О својој ранијој љубави лирски субјект ће рећи: *Волео сам вас; немо, безнадежно/ џун сшрейње и џун љубоморне боли,/ волео сам вас искрено и нежно*. Епитет *безнадежно* и исказ *џун љубоморне боли* сугеришу да у животу вољене особе већ постоји неко, чиме се на посредан начин открива разлог зашто је љубав лирског субјекта неузвраћена. Епитет *немо* сугерише да је његова љубав до тренутка лирске исповести остала неизречена, да је он заправо тек сада саопштава вољеној особи, и то покушавајући да је представи као стару, окончану љубав. Разлог за то може бити страх од реакције вољене особе, али и жеља да је његова љубав ни на који начин не узнемири, не повреди, што се открива стиховима: *Ал' зашшо она немир да вам сшвара?/ Ја нисам рад жалостити вас њоме*. То нам уједно открива и његову истинску, несебичну љубав, што је још додатно истакнуто на самом крају песме, благословом који лирски субјект упућује вољеној особи: *Нек Бої да, шако друїи да вас воли*.

Сети се народне лирске песме *Љубавни расшанак* и уочи који се мотиви појављују у обе песме. Шта је основна тема ових песама? Како су исказана осећања у народној песми, а како то чини Пушкин у својој песми?

Народна лирска песма *Љубавни расшанак* такође говори о љубави између двоје младих. И овде је у питању љубав са препрекама, која доноси бол заљубљеној особи. Ове две песме, дакле, повезује мотив љубави и мотив патње. Но, за разлику од ауторске песме *Волео сам вас*, у којој лирски субјект своја осећања исказује непосредно, у виду исповести, у народној песми љубав је исказана посредно кроз алегоричну „причу“ о два цвета. Такође, разлика је и у томе што лирски субјект Пушкинове песме своју љубав покушава да прикрије смештајући је у прошлост, док јунакиња народне песме, „зелена када“, отворено и искрено проговара о својој патњи због расстанка: *Што је небо – да је лист аршије, / што је тора – да су калемови, / што је море – да је црн мурећей, / ђак да ђишем ђри ђодине дана, / не би моји исписала јага!*

Стилска анализа песме: Пронађи и подвучи епитете и персонификацију у песми *Волео сам вас*. Која је њихова функција у песми? Подвучи речи које се римују и одреди врсту риме.

Епитети: *љубав сшара; волео сам вас немо, безнадежно; волео сам вас искрено и нежно*. Персонификација: *моја љубав сшара још увек, можда, сш у срцу моме*. Уз помоћ епитета с једне стране открива се начин на који је лирски субјект некада волео своју драгу, а с друге, сама љубав покушава да се представи као стара, окончана. Насупрот томе, персонификација открива да та љубав још увек траје, али да је донекле променила свој квалитет. То није више осећање које раздире душу лирског субјекта, већ једно мирно али дубоко осећање праве, несебичне љубави. У песми се римују први и трећи (стара – ствара, безнадежно – нежно), односно други и четврти (моме – њоме, боли – воли) стих. Таква рима зове се укрштена.

Завршни део часа (10 минута)

У завршном делу часа ученици издвајају основне мотиве у песми, а потом на примеру Пушкинове песме *Волео сам вас* уочавају одлике ауторске лирике. На крају одређују књижевну врсту којој ова песма припада.

Основни мотиви у песми: мотив љубави, немира, стрепње, љубоморе. Одлике ауторске лирике: познат стваралац (Александар Сергејевич Пушкин), коначни облик песме задао је сам аутор записивањем песме, песма је израз субјективног света лирског субјекта (интимна љубавна исповест вољеној особи), осећајност (лирски субјект проговара о својим најтананијим осећањима: љубави, стрепњи, љубомори, болу), сажетост (цела песма се састоји из 8 стихова), сликовитост (на сликовит начин представљена су осећања лирског субјекта: можемо замислити слику лирског субјекта и његове драге, којој он исповеда своју љубав сликовито је описујући као уснулу, искрену, нежну, нему и безнадежну), музикалност (постигнута римом и понављањем вокала О и Е (асонанца), као и учесталим нагомилавањем сугласника С, М, В (алитерација), ритмичност (цела песма је испевана у једанаестерцу). Због доминантног осећања љубави, песму *Волео сам вас* сврставамо у **љубавне ауторске лирске песме** (песме које певају о дивљењу, чежњи, заљубљености, опчињености, жудњи, љубави према вољеној особи).

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Прочитај у *Радној свесци* на стр. 36–39 бајку *Звезда у чијим је трудима нешто куцало* Гроздане Олујић и напиши у неколико реченица њен сажетак. Запази на који је начин мотив љубави обликован у ауторској бајци.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 12

Област: Књижевност

Наставна јединица: **Сажимање текста. Писање резимеа. Наставно проучавање ауторске бајке *Звезда у чијим је трудима нешто куцало* Гроздане Олујић** (Граматика 7, Дар речи, стр. 236; Радна свеска 7, стр. 36–39)

Врста часа: обрада градива

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: дијалoшка, монолошка, текст метода

Наставна средства: ученичке свеске, табла, креда, Граматика 7, Дар речи, Радна свеска 7

Корелација: историја

Образовни циљеви: сажимање текста и писање резимеа; анализа ауторске бајке; развијати код ученика способност уочавања и препричавања најбитнијих података из текста; упознати ученике са књижевним радом и животом Гроздане Олујић; издвојити и анализирати ликове; оспособљавати ученике за разумевање и самостално тумачење књижевног дела; подстицати ученике да самостално читају, доживљавају и тумаче књижевно дело.

Васпитни циљеви: гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање позитивних духовних и моралних вредности код ученика; стварање читалачких навика; неговати љубав према језику, пробудити љубав према лепом писању и култури писменог изражавања.

Функционални циљеви: примењивати стечена знања у даљем раду; подстицање читалачке радозналости за дела Гроздане Олујић; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу, издвајању битних детаља и прављењу сажетка прочитаног текста; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад.

Образовни стандарди: CJ.1.1.7.; CJ.1.2.4.; CJ.1.4.2.; CJ.1.4.5.; CJ.1.4.6.; CJ.1.4.7.; CJ.2.2.3.; CJ.2.4.5.; CJ.2.4.6.; CJ.2.4.7.; CJ.2.4.8.; CJ.3.2.4.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.
2. Миодраг С. Лалевић, *Синоними и сродне речи српскохрватског језика*, Нолит, Београд, 1974.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајцић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Пажљиво прочитајте бајку *Звезда у чијим је трудима нешто куцало* и спремите се да говорите о утисцима. Размислите по чему је ова ауторска бајка слична народној бајци. Прочитану бајку би требало сажето препричати, те настојте да док будете читали обележите најважније делове текста.

Ток часа

Уводни део часа (5 минута)

Наставник саопштава наставну јединицу и пише је на табли. Наставник упућује ученике на *Грамашику 7, Дар речи*, стр. 236. Након читања ученици записују у своје свеске: **Резиме** или **сажетак** је кратак, сажет закључак оног што је најбитније у једном чланку, књизи или говору. Затим ученици решавају задатак број 1 и 2 у уџбенику.

Главни део часа (30 минута)

Након прочитане бајке (*Радна свека*, стр. 36–39) наставник јасним и прецизним питањима мотивише ученике на разговор о бајци: Зашто су се звезде посвађале? Како их је доживела саса у ливади? Шта је за њих рекао стари рибар? Које су личиле на дукате? Шта је зачудило звезду која је прва стигла на обалу језера? Ко је свирао фрулу? Зашто је фрулом успављивао ветар и трске? Како је Чобанин свирао када је успевао да укроти природу? Закључите шта даје особеност у његовој музици. Уочите како Звезда реагује на младића? Зашто се младић плаши да је погледа? Успева ли да савлада страх? Подвуците реченицу у којој је описана Звезда онако како је младић види. Како изгледа њихов сусрет? Запазите како се понашају једно према другом. Шта се на основу тога може закључити? Какви су наредни сусрети младића и Звезде? Зашто се Звезда отуђила од осталих звезда? За чим је чезнула? Како на њене изостанке реагује Звездана Мајка? Шта јој мајка саветује? Зашто се плаши за своју мезимицу? Какав шум је чула мајка у грудима своје кћерке? Које се мајка обраћа за помоћ? Запазите на који начин Небески Видар решава новонасталу ситуацију. Како мајка покушава да спречи потенцијалну несрећу свог детета? Уочите на који начин раздвојеност утиче на двоје заљубљених? Да ли су престали да мисле једно на друго? Објасните. Зашто Месец неће да помогне Чобанину? Колико је времена прошло до њиховог следећег сусрета? На основу чега сте то закључили? Како изгледа Чобанин? А Звезда? Где га је Звезда одвела? Зашто Месец и облаци о томе ћуте? Размислите због чега је то урадила? Зашто само одабрани могу да чују звук Чобанинове фруле? По чему су они посебни? Какве сличности има ова ауторска бајка са народним бајкама? Када се дешава? Где се дешава? Како се зове главни јунак? Које особине га красе? Пронађите неколико примера персонификације у тексту. Подвуците метафоре. Које врсте речи доминирају у тексту? Шта се постиже доминацијом именских речи?

Наставник поставља следећа питања, која могу бити од помоћи у тумачењу: Зашто је сусрет Чобанина и Звезде судбоносан? Којим умећем Чобанин очарава Звезду? Какву жртву у име љубави подноси?

После детаљне анализе ученици пишу сажетак бајке *Звезда у чијим је грудима нешто куцало* (*Радна свеска*, стр. 39).

Завршни део часа (10 минута)

Ученици читају своје радове.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Написати сажетак народне бајке по избору ученика.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 13

Област: Језик (граматика)

Наставна јединица: **Заменице. Врсте заменица. Граматичке категорије заменица** (*Граматишка 7, Дар речи*, стр. 46–51; *Радна свеска*, стр. 84–86)

Врста часа: обнављање и проширивање знања

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: комбинована (дијалогска, монолошка, текстовна)

Наставна средства: табла, креда, свеске, *Граматишка 7, Радна свеска 7*

Корелација: претходне наставне јединице из језика (5. и 6. разред)

Образовни циљеви: обнављање стечених знања о заменицама у српском језику, као и проширивање знања о њиховој подели према значењу и категоријама; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет.

Васпитни циљеви: буђење ученикове радозналости и истраживачког духа; стицање свести о важности познавања обрађеног градива ради богаћења језичке културе говора; гајење љубави према српском језику.

Функционални циљеви: примена стечених знања уз проширивање знања о заменицама; пробудити истраживачки дух ученика у вези са српским језиком; богатити језичку културу ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности.

Образовни стандарди: *CJ.1.3.4.; CJ.1.3.9. ; CJ.2.3.3.; CJ.3.3.4.*

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
2. Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Граматишка српског језика за гимназије и средње школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.
3. Душка Кликовац, *Граматишка српског језика за основне школе*, Српска школска књига, Београд, 2008.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајцић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе*, Нови Логос, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Ученици треба да понове стечена знања о заменицама у српском језику. На неком књижевном тексту (по избору наставника) ученици треба да препознају заменице, врсте и падежне облике заменица како би применили теоријско знање и показали како су савладали градиво о заменицама.

Ток часа

Уводни део часа (3 минута)

Наставник је већ истраживачким задацима, које је задао на претходном часу, мотивисао ученике за рад. Наставник пише наслов на табли.

Главни део часа (32 минута)

На захтев наставника, кроз низ питања, ученици понављају савладано градиво о заменицама. Један од начина вођења часа може да буде и начин на који су обрађене заменице у *Граматици 7, Дар речи* (стр. 46–51).

Заменице су променљиве речи које упућују на неко биће, предмет, појаву, тј. на њихову особину. Деле се на **именичке** и **придевске**. Именичке заменице могу се употребити уместо именица и могу бити у функцији субјекта или објекта. Оне које разликују лица су личне, а које их не разликују су неличне. Све заменице које се употребљавају уместо придева називају се придевске заменице. Оне могу бити у функцији атрибута и именског дела предиката. Ученици наводе врсте заменица. Уколико је то потребно, наставник помаже.

Граматичке категорије нису исте код свих заменица. Именичке личне заменице имају оба граматичка броја, род разликују једино заменице трећег лица. Мењају се по падежима. Лична повратна заменица **себе**, **се** мења се по падежима (нема номинатив и вокатив), али има исти облик за оба броја и сва три рода. Именичке неличне заменице не разликују лице, број и род, тј. имају један облик за сва три рода, оба броја и сва три лица. Све оне мењају се по падежима као заменице **ко** и **шта**. Придевске заменице разликују род, број и мењају се по падежима. Присвојне заменице имају и лица. (Обавезно ученици треба да промене заменице кроз падеже и запишу то у своје свеске. Наставник треба да скрене пажњу на дуже и краће облике заменица.) Наставник такође треба да скрене пажњу на правописна правила у вези са заменицама, нпр. писање предлога и негације (са мнош, преда мнош, ни од кога, ни за шта и сл.).

Завршни део часа (10 минута)

Ученици постављају питања наставнику у случају нејасноћа. На тексту који је дат у истраживачким задацима, или на неком другом, треба провежбати пређено градиво. То је један од најбољих начина усвајања градива.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Упутити ученике на израду задатака у *Радној свесци* на стр. 84–86.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

ИМЕНИЧКЕ ЗАМЕНИЦЕ

- личне: ја ти, он, она, оно, ми, ви, они, оне, она
- лична заменица сваког лица: себе, се
- упитне: ко, шта
- одричне: нико, ништа
- неодређене: неко, нешто
- опште: свако, свашта, ико, ишта, ма ко, ма шта, ко год, шта год, било ко, било шта

ПРИДЕВСКЕ ЗАМЕНИЦЕ

- присвојне: мој, твој, његов, њен, ваш, њихов, свој
- показне: овај, тај, онај, овакав, такав, онакав, оволики, толики, онолики
- упитно-односне: који, чији, какав, колики
- одричне: никакав, ничији, ниједан/никоји
- неодређене: некакав, неки, нечији
- опште: свакакав, свачији, икакав, ма какав, било који, било какав, сваки, сви, сваколики, ма колики, било колики

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 14

Област: Књижевност

Наставна јединица: **Читање, доживљавање и тумачење лирске песме Бисерне очи Симе Пандуровића** (Читанка 7, Уметност речи, стр. 30–32; 38–39)

Врста часа: обрада градива

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: дијалогска, монолошка, текст метода

Наставна средства: текст из читанке *Уметност речи*, свеске, табла, креде

Образовни циљеви: мотивисати и припремити ученике за доживљавање и наставно тумачење песме *Бисерне очи* Симе Пандуровића; истаћи најосновније библиографске чињенице из живота Симе Пандуровића; препознавати у тексту песме језичко-стилска средства и заједно са ученицима именовати их и тумачити; уочавати и вишестраним истраживачким приступом анализирати најистакнутије мотиве песме, песничке слике и изразе, стихове од доминантне значењске вредности и укупну естетску равн песме; открити уметничке вредности песме на основу ученичких доживљаја посредством интерпретације текста; уочити улогу мотива очију, туге, чежње, љубави у формирању песничке слике, као и градативну развијеност главног мотива; инсистирати на сагледавању најдубљих и најтананијих значења поетских мотива и на тај начин досезати до порука, идеја и тајни којима је проткано ово уметничко дело.

Васпитни циљеви: развијати код ученика најплеменитија осећања; неговати естетска осећања; развијати љубав према поезији; неговати машту и стваралачко мишљење.

Функционални циљеви: подстицати самосталну процену вредности уметничког дела; оспособљавати ученике за што самосталније, вештије и поузданије запажање и тумачење битних естетских чинилаца уметничког света (поетске слике, лирског штимунга, положаја лирског субјекта, мотива, идејног слоја песме и друго); мотивисати ученике за богаћење лексике симбола и читање поезије српских симболиста – Пандуровића и Диса.

Образовни стандарди: СЈ. 1.4.3.; СЈ. 1.4.5.; СЈ.1.4.6.; СЈ. 1.4.7.; СЈ. 1.4.9.; СЈ.2.4.2.; СЈ. 2.4.5.; СЈ.3.4.3.; СЈ.3.4.4.; СЈ.3.4.5.; СЈ.3.4.7.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Зоран Гавриловић, *Сима Пандуровић*, у: *Поезија од Војислава до Бојића*, приредио Миодраг Павловић, Нолит, Београд, 1966.
2. Миодраг Павловић, *Есеји о српским песницима*, Просвета, Београд, 1992.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо и Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Прочитај неколико пута песму *Бисерне очи* Симе Пандуровића и припреми се да на часу искажеш своје утиске о овој песми. Пронађи и запиши основне податке о Сими Пандуровићу. Издвој основни мотив у свакој строфи песме *Бисерне очи* и објасни како је он повезан са главним мотивом, на нивоу песме као целине. Пронађи примере епитета и поређења и објасни њихову улогу у песми.

Уводни део часа (5 минута)

Игра асоцијација. Које асоцијације у вама буди реч *бисер*? Шта све он симболише?

Главни део часа (30 минута)

Симболиком бисера послужио се и Сима Пандуровић да би исказао загонетни сјај вољених очију. Основни подаци о животу и делу Симе Пандуровића: **Сима Пандуровић** (1883–1960) један је од најзначајнијих песника српске модерне. Објавио је две збирке песама: *Посмршне ђочасши* (1908) и *Дани и ноћи* (1912). Збирка сабраних стихова *Оковани слојови* изашла је у Загребу 1918. године.

Записивање теме. Интерпретативно читање песме. Тумачење мање познатих речи: **уплест** – увући; **плима** – пренесено значење: настајање, нарастање нечега; **сугестија** – утицај на вољу других; **чедан** – онај који је без порока, смиран, кротак; **скупоцен** – који је од од великог значаја, драгоцен; **бољка** – болест; бол, патња, туга, невоља; **крин** – назив за украсну биљку с великим цветовима (љилан – може имати беле и жуте цветове); **трошан** – који се лако троши, осипа, дотрајао; **удес** – немио догађај, несрећа; **сфера** – небески свод; **сетан** – тужан, потиштен.

Читање песме у себи. Разговор о доживљајима ученика: Какво осећање у теби буди песма? О чему си размишљао/-ла док си читао/-ла песму? Какве недоумице је песма у теби пробудила? Објасни.

1. Како лирски субјект доживљава вољену особу? У којем је мотиву конкретизована њена лепота? Шта те очи чини посебним? Шта симболише бисер? Шта нам то говори о начину на који лирски субјект доживљава своју драгу? Зашто песник лепоту дочарава преко мотива очију? Како те очи делују на лирског субјекта? Како је лирски субјект потпао под њихов утицај? Са чим све лирски субјект пореди *сугестију* очију којих се сећа? Како разумеш ту моћ очију коју је лирски субјект осетио и предао јој се? Која су још осећања помешана са осећањем љубави?

Лирски субјект своју драгу доживљава као недостижно биће, што видимо из доживљаја њених очију, чија сугестија допире *са висина ледних*. Те очи су толико моћне, да је сва лепота њеног бића фокусирана у њима. Оно што их чини посебним јесте њихов необичан бисерни сјај. С друге стране, дочаравајући лепоту вољене управо преко очију, песник нам сугерише да та лепота није само физичка, пропадљива, већ и духовна. То је она скривена лепота за којом се трага и што једно биће чини непролазно лепим.

Бисер се везује за воду. Редак је, чист и драгоцен, јер се крије у шкољци. Симболизује скривену лепоту за којом се трага. Бисер се ствара око зрна песка или другог чврстог ткива које повреди шкољку. Поред скривене лепоте, бисер симболише још и драгоценост, тајну, чистоту, али и хладноћу. Све то нас упућује на то како лирски субјект доживљава вољену особу. Она је за њега пре свега драгоцен, чедан, чиста, тајновита, али и хладна, недостижна попут загонетног сјаја њених очију. Те очи имају невероватну моћ над лирским субјектом, моћ која је дошла скоро неприметно, нечујно *као дух јесени у шум лишћа свела, / к'о шуја у животи наших жеља тајних*. Лирском субјекту се чини да та сугестија допире *са висина ледних*, али истовремено као и да извире из *дубине страси свих срдаца верних*, што нам открива ускомешаност осећања која се боре у лирском субјекту при помисли на необичне очи вољеног бића. Осим љубави, као доминантног осећања, бисерне очи у лирском субјекту буде још и тугу, чежњу, али и страст.

2. Како је описан необични сјај бисерних очију? Зашто наликује *скривеној, скупоценој шкољки*? Шта је тај сјај подарио лирском субјекту? Колико траје утицај ових необичних очију на лирског субјекта? Шта то говори о дубини његових осећања? Зашто у љубави чак и туга *сија*? Шта та туга казује о сугестији *једних очију бисерних*?

Необичан сјај бисерних очију описан је као *плав, мушан и чедан*, што опет говори о томе како лирски субјект доживљава вољену особу. Упоредивши тај сјај са сјајем *морем скривене, скупоцене шкољке*, лирски субјект наглашава тајновитост своје драге, али и то да је она највећа вредност у његовом животу. Тај необичан сјај у лирском субјекту оживљава осећај нејасне чежње (*чежње наших снова*) и минувших боли. Попут шкољке, он у себи скрива *блато усјомена чедних, / нежности жутих ружа и кринова смерних*, чиме се наново истиче чистота вољеног бића. Но иако своју лирску исповест започиње у прошлом времену (*се уилела, је био, је дав'о*), моћ бисерних очију над лирским субјектом не јењава ни у тренутку његове исповести (*нада мноме и сада сија шућа једних / очију бисерних*). Попут повређене шкољке која ствара бисер, и душа драге исијава тугом која се згрушњава у магичну лепоту бисерног сјаја њених очију. Љубав коју лирски субјект осећа чини да и туга *засија*. То је туга која не помрачује његову душу, већ је чини племенитијом. Туга која још више појачава *сујеснију једних очију бисерних*.

3. На који начин песник представља градивно појачавање утицаја бисерних очију на лирског субјекта? Како разумеш стихове: *И онда, кад звезда моје судбе зађе / за малу хумку трошних земних жеља*? Какав то последњи и општи *удес* слуги лирски субјект? Шта је то што ће он једино понети из овог живота? На који начин је песник премостио непробојну границу живота и смрти? Шта то говори о моћи љубави и месту коју она заузима у човековом животу?

Утицај бисерних очију на лирског субјекта не само да не слаби, већ се и градивно појачава, што је представљено његовом слугом да тај сјај из његове свести ни смрт неће моћи да избрише. Он ће над лирским субјектом лебдети чак *и онда, кад звезда његове судбе зађе / за малу хумку* (гроб) *трошних земних жеља, / последњи, општи удес кад нас снађе / и нестане наших пашњи и весеља*, тј. када и лирски субјект и сви његови савременици буду мртви. Тај *сетан осмех једних / очију бисерних* биће једино што ће остати трајно запечаћено у његовој свести, чиме ће и страшна међа између живота и смрти бити преошћена. Песник тиме истиче да је љубав онај драгоцен бисер нашег живота, иако можда изнедрен патњом, али свакако једино што пролазни, земни људски живот чини вредним и смисленим.

Стилска анализа песме: Пронађи и подвучи епитете и поређења у песми *Бисерне очи*. Која је њихова функција у песми? Којом стилском фигуром је песник дочарао непрекидност и снагу утицаја бисерних очију на лирског субјекта? Прати на који начин се дочарава протицање времена? Шта се постиже нагомилавањем рима у све три строфе у песми? А понављањем синтагме *очију бисерних*? Зашто се лирски субјект на моменте у песми оглашава у првом лицу једине, а на моменте у првом лицу множине? Какав је смисао тог песничког поступка?

Епитети: нечујно (уплела); (уздаха) немих и бескрајних; (сугестија) тиха; (срдаца) верних; тамне (ноћи); (очију) бисерних; (сјај) плав, мутан, чедан; скривене, скупоцене (шкољке); дубок, незнан (израз); минуле (бољке); (успомена) чедних; жутих (ружа); (кринова) смерних; мала (хумка); трошних, земних (жеља); последњи, општи (удес); (усана) медних; лелујав, меки (сјај); (висина) сферних; сетан (осмех).

Поређења: *Као дух јесени у шум лишћа свела, к'о шућа у живош наших жеља шајних, у моју се душу нечујно уилела (...)* *сујеснија*; *Нада мноме ће, као чар усана медних, к'о лелујав, меки сјај висина сферних, лебдећи сетан осмех*.

У песми *Бисерне очи* епитети су бројни. Помоћу њих се најпре исказује основни мотив (мотив *бисерних очију*), а потом дочарава и њихова необична лепота. Такође, уз помоћ епитета песник дочарава утисак који на лирског субјекта производе те чудесне очи. За разлику од епитета, поређење се појављује на два места у песми, али на два изузетно битна места (на тзв. границама текста), на самом почетку и крају песме. На тај начин Пандуровић помоћу поређења уоквирује доживљај који на лирског субјекта остављају бисерне очи. Поређење с почетка песме дочарава буђење љубави лирског субјекта, али и тугу коју то осећање изазива у њему. Помоћу поређења којим се песма окончава, песник дочарава представу вечности

Ток часа

(загробног живота), као и слутњу лирског субјекта да ни смрт неће моћи из његове свести да избрише магичан сјај очију вољеног бића. С друге стране, непрекидност и снагу утицаја бисерних очију на лирски субјект Пандуровић дочарава помоћу градације која се развија од прве строфе (буђење љубави), преко друге (утицај бисерних очију не јењава, већ траје и у садашњости), па све до последње строфе у којој кулминира слутњом да ће га сјај тих очију пратити и у смрти. Свака строфа представља по једну фазу у развоју љубави. У првој строфи лирски субјект се сећа тренутка из прошлости у коме се сусрео са сјајем бисерних очију (дакле, представљена је прошлост). У другој строфи истиче се да и у тренутку лирске исповести над лирским субјектом сија туга очију бисерних (садашњост), док је у трећој строфи представљена будућност у виду слутње не само краја живота, већ и уплива у вечност.

Песма *Бисерне очи* састоји се од три строфе од по седам стихова и једним полустихом, који заправо представља рефрен у песми. Песник нагомилава речи које се римују, постижући на тај начин необичну ритмичност и мелодичност песме. Тај ефекат се додатно појачава понављањем синтагме *очију бисерних* на крају сваке строфе, тј. употребом рефрена. **Рефрен** се појављује у правилним размацима у песми; најчешће се понавља једна или више речи, један стих или више стихова, обично на крају сваке строфе или веће целине. Тиме се додатно истиче главни мотив у песми. Лирски субјект се у песми непрестано оглашава час у првом лицу једине, а час у првом лицу множине. Ова смена лица траје током читаве песме. На тај начин песник наглашава да стање у коме се налази лирски субјект не представља необичан, појединачни случај, већ да је то нешто кроз шта пролази сваки човек у свом животу, дакле, једно општељудско осећање. Употребом првог лица множине, песник још сугерише да лепотом бисерних очију није био опчињен само лирски субјект, већ да је та лепота пленила све који су долазили у додир са њом (*он је одав'о дубок незнан израз један/ чежње наших снова и минуле бољке*). Осим тога, употребом првог лица множине наглашена је и трагичност свеопштег људског усуда пролазности.

Завршни део часа (10 минута)

У завршном делу часа ученици издвајају кључне речи у песми, које уједно представљају и главне мотиве у песми. На основу тих мотива одређује се и књижевна врста којој песма *Бисерне очи* припада. (Кључне речи су: бисерне очи, сугестија, сјај, туга, удес, сетан осмех очију бисерних. Сви ови мотиви воде ка централном мотиву љубави. Због тога песму *Бисерне очи* одређујемо као љубавну лирску ауторску песму.)

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Песник Сима Пандуровић први уводи реч *сујесџија* у српску поезију. Откривај значења речи у *Радној свесци* на стр. 66–68.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 15

Област: Језик (граматика)

Наставна јединица: **Бројеви. Врсте бројева према значењу** (Граматика 7, Дар речи, стр. 52–58; Радна свеска, стр. 86–87)

Врста часа: обнављање и проширивање знања

Облик рада: фронтални, индивидуални

Наставне методе: комбинована (дијалогска, монолошка, текстовна)

Наставна средства: табла, креда, свеске, Граматика 7, Радна свеска 7

Корелација: претходне наставне јединице из језика

Образовни циљеви: обнављање стечених знања о бројевима у српском језику, као и проширивање знања о значењу бројева и њиховој употреби; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет.

Васпитни циљеви: буђење ученикове радозналости и истраживачког духа; стицање свести о важности познавања обрађеног градива ради богаћења језичке културе говора; гајење љубави према српском језику.

Функционални циљеви: примена стечених знања уз проширивање знања о бројевима; пробудити истраживачки дух ученика у вези са српским језиком; богатити језичку културу ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности.

Образовни стандарди: [CJ.1.3.4.](#); [CJ.1.3.9.](#); [CJ.2.3.3.](#); [CJ.3.3.4.](#)

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, Граматика српског језика за гимназије и средње школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, Дар речи, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајцић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ђећез-Иљукић, Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе, Нови Логос, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Истраживачки задаци: Ученици треба да понове стечена знања о бројевима у српском језику. На неком књижевном тексту (по избору наставника) ученици треба да препознају бројеве како би применили теоретско знање и показали колико владају градивом о бројевима.

Ток часа

Уводни део часа (3 минута)

Наставник је већ истраживачким задацима, које је задао на претходном часу, мотивисао ученике за рад. Наставник пише наслов на табли.

Главни део часа (32 минута)

На захтев наставника, кроз низ питања, ученици понављају савладано градиво о бројевима. Један од начина вођења часа може да буде и начин на који су обрађени бројеви у *Граматици 7, Дар речи* (стр. 52–58). **Бројеви** су променљиве речи које стоје уз именице и означавају колико је нечега на броју и који је неки појам по реду. Бројеви се деле на: **основне** (један, два, пет, десет), **збирне** (двоје, троје, петоро, десеторо) и **редне** (први, други, пети, десети). Основни и збирни бројеви означавају колико има нечега на броју, а редни показују који је по реду неки предмет или биће.

Основни бројеви један, два, три и четири променљиви су. Број један има сва три рода, број два исти облик за мушки и средњи род, а посебан за женски, а бројеви од три па надаље имају исти облик за сва три рода. Ако су основни бројеви састављени од више цифара, променљив је само последњи број (сто педесет један, сто педесет једног итд.) и пишу се одвојено.

Збирни бројеви означавају тачан број појмова који су означени именицом са значењем младог бића, односно тачан број бића мушког и женског пола у скупу. Збирни бројеви су променљиви, али се чешће употребљавају као непроменљиви. Када су збирни бројеви састављени од више чланова, у облику збирног броја је само последњи члан (сто педесет четворо) и пишу се одвојено.

Редни бројеви означавају који је по реду појам уз који стоје. Они су променљиви, имају сва три граматичка рода и оба граматичка броја (први, прва, прво, први, прве, прва). У вишечланим редним бројевима само је последњи члан у облику редног броја (сто педесет пети). Редни бројеви могу се писати и римским цифрама (иза којих нема тачке), а ако се пишу арапским цифрама, после њих обавезно се пише тачка, нпр. 1. 9. 2012. Наставник треба да скрене пажњу на **бројне именице**, о којима је било речи на претходним часовима. Нагласиће да су то именице, које су у функцији бројева. Најбоље је дати неки пример (петорица, двојка, четвртина итд.). Ученицима треба објаснити појам **бројних придева**, који су настали од збирних бројева. Њима се пребројавају појмови означени именицама које имају само облик множине (*pluralia tantum*). И бројни придеви су увек у облику множине: петоре мердевине, четвора врата, двоја кола. Бројеви могу имати различите функције у реченици. Најчешће су у функцији атрибута, али могу бити и именски део предиката, као и субјекат (Он је **први**. **Први** је стигао.).

Завршни део часа (10 минута)

Ученици постављају питања наставнику у случају нејасноћа. На тексту који је дат у истраживачким задацима, или на неком другом, треба провежбати пређено градиво. Могу се урадити и задаци у *Граматици 7*. То је један од најбољих начина усвајања градива.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Упутити ученике на израду задатака у *Радној свесци* на стр. 86–87.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 16

Област: Језик (граматика)

Наставна јединица: Понављање и утврђивање градива из претходних разреда. Провера усвојености градива до седмог разреда. Израда иницијалног теста

Врста часа: утврђивање градива

Облик рада: индивидуални

Наставне методе: метод наставних листића

Наставна средства: наставни листићи (контролна вежба), креда, табла, интерактивни тестови и креативне слагалице на интернет страници www.logos-edu.rs

Корелација: стечено градиво из граматике из претходних разреда

Образовни циљеви: понављање и утврђивање градива из претходних разреда; провера усвојености градива до седмог разреда; стицање базичне језичке писмености и овладавање Стандардима образовних постигнућа.

Васпитни циљеви: развити самосталност у раду; развити свест о нивоу стеченог знања са циљем да се (делимично) пропуштено градиво надокнади; развијати љубав према матерњем језику и потребу да се он негује и унапређује.

Функционални циљеви: оспособити ученике да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; стицање самопоуздања ученика; заинтересовати их за самостални рад и сарадњу; стварање добре климе и радне атмосфере; иницијални тест искористити као базу за даљи рад у складу са потребама ученика.

Образовни стандарди: CJ.1.2.7.; CJ.1.2.8.; CJ.1.3.4.; CJ.1.3.5.; CJ.1.3.10.; CJ.2.2.5.; CJ.2.3.2.; CJ.2.3.3.; CJ.3.2.5.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Љубомир Поповић, Живојин Станојчић, *Грамати́ка српског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2010.
2. Симеон Маринковић, *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*, Креативни центар, Београд, 2003.
3. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез-Иљукић, *Дар речи*, Граматика за седми разред основне школе, Нови Логос, 2012.
2. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајцић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез-Иљукић, *Радна свеска 7 уз уџбенички комплет српског језика за седми разред основне школе*, Нови Логос, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Ток часа

Уводни део часа (3 минута)

Ученицима објаснити начин рада, систем бодовања појединачних питања (када може добити део поена), као и коначних резултата. На табли написати наслов часа и исписати скалу бодовања. Напоменути да се иницијални тест не оцењује, већ само процењује ниво савладаности знања из граматике и књижевности како би се надокнадили пропусти. Оцена је показатељ да ученици сазнају колико су савладали градиво из шестог разреда.

Главни део часа (40 минута)

Поделити тест ученицима. Ученици решавају иницијални тест. Објаснити нејасне делове теста уколико се појаве. Иницијални тест се налази у *Приручнику* на стр. 491–493.

Завршни део часа (2 минута)

Покупити тестове, најавити час када ће бодовани тестови бити враћени ученицима.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 17 и 18

Област: Књижевност

Наставна јединица: **Интерпретација одломка из романа *Мали ђринц* Антоана де Сент Егзиперија** (*Чиџанка 7, Уметност речи*, стр. 33–37; *Звучна чиџанка 7*; роман у целости)

Врста часа: обрада градива

Облик рада: индивидуални, фронтални

Наставне методе: монолошка, дијалoшка

Наставна средства: дневник прочитаних књига, текст из *Чиџанке 7, Уметност речи, Звучна чиџанка 7*, роман у целости, аудио запис на интернет страници www.logos-edu.rs

Образовни циљеви: упознати ученике са књижевним делом *Мали ђринц* Антоана де Сент Егзиперија; оспособљавати ученике за разумевање и самостално тумачење књижевног дела; подстицати ученике да самостално читају и доживљавају књижевно дело; уочавање одлика романа, бајке и басне.

Васпитни циљеви: побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање позитивних ставова кроз поступке главног јунака романа.

Функционални циљеви: побудити љубав према књижевности; примењивати стечена знања у даљем раду; подстицати читалачку радозналост; побудити истраживачки дух ученика; подстицати тимски рад.

Образовни стандарди: CJ.1.4.5.; CJ.1.4.6.; CJ.1.4.7.; CJ.1.4.9.; CJ.2.4.1.; CJ.2.4.2.; CJ.2.4.5.; CJ.2.4.6.; CJ.2.4.7.; CJ.2.4.8.; CJ.3.4.4.; CJ.3.4.6.; CJ.3.4.7.; CJ.3.4.8.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.
2. Антоан де Сент Егзипери, *Мали ђринц*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.

Истраживачки задаци:

1. Прочитајте роман *Мали ђринц* у целини. Бележите битне догађаје да бисте могли да имате подсетник при тумачењу дела. Обавезно бележите асоцијације, утиске, мисли и закључке до којих сте дошли читајући дело. Припремите се да говорите биографске податке о писцу.
2. На каква размишљања вас је подстакао роман? Шта сте схватили о људима? А о себи? Кога представља мали принц? Размислите зашто је свако дете за своје родитеље принц.
3. Уочите на који начин се критикује ускогрудост одраслих. Зашто мали принц каже за одрасле да су сасвим необични?
4. Покушајте да повежете мотив семенке баобаба са навикама из детињства. Размислите на који начин се дете ослобађа лоших навика. Пронађите елементе басне и бајке у овом роману.
5. Пронађите што више стилских фигура и поткрепите их примерима.
6. Док читате роман, бележите афоризме који вам привуку пажњу. Припремите се да на часу говорите о њиховим могућим значењима.

Уводни део часа (2 минута)

Наставник саопштава наставну јединицу и пише је на табли. Мали принц је са својом црвеном ружом живео на планети Б-612. Бринуо се о својој ружи, неговао је и волео. Одлучивши да отпутује, пролазио је крај многих планета на којима су живели веома чудни људи заузети бесмисленим пословима. На крају путовања стиже на Земљу, у Африку, где упознаје приповедача. Мали принц је причао о својим путовањима на којима је стекао различита искуства. Схватио је да су љубав и пријатељство највреднији у животу и зато одлучује да се врати својој ружи. Доминантан мотив романа је љубав и усамљеност. Један ученик износи податке о писцу. Следи разговор о утисцима које су ученици стекли читајући дело: Шта је у делу оставило најјачи утисак на вас? Поткрепите примерима из текста. На која размишљања вас је нагнао роман? Која прича малог принца вам се највише допала? Објасните зашто.

Главни део часа (35 минута)

Наставник јасним и прецизним питањима које упућује ученицима започиње тумачење књижевног дела.

I глава: „Одрасле особе никада ништа не схватају саме, а децу замара да им стално дају објашњења.” Шта сазнајемо о приповедачевом детињству? На који начин су одрасли реаговали на његове цртеже? Зашто су га саветовали да се позабави рачуном, историјом, географијом и граматиком? Закључите зашто су одрасли толико практични. На који начин је то утицало на његову сјајну сликарску будућност? Којом професијом се бавио? По чему закључујеш да се и даље нада да ће наћи неког одраслог који ће разумети. Због чега се одрасли и деца често не разумеју? Чему служи његов поступак цртања? На који начин ви тестирате одрасле? Колико њих прође ваше тестове?

II глава: „Код мене је све тако мало. Треба ми овца. Нацртај ми овцу.” Зашто је приповедач усамљен? Шта га спречава да буде потпуно отворен према одраслим људима? Како се нашао у Сахари? Ко га је пробудио у зору? Шта је необични човечуљак затражио од приповедача? Из ког покушаја је успео да нацрта овцу? Зашто је сместио у кутију? Како је дечак успео да види овцу кроз кутију? Шта закључујете о сусрету дечака и приповедача? Шта им је заједничко? Чему је послужио необичан поступак цртања?

III глава: Прочитај још једном другу реченицу у III глави: „Мали принц, који ми је постављао многа питања, као да никада није чуо моја.”

Која особина краси малог принца? Размислите зашто је тајанствен? Шта га спречава да прича о себи и о својој планети? Зашто кутија са овцом буди носталгију? Колика је његова планета? На који начин ви реагујете на питања која вас ненамерно повређују?

IV глава: Како се зове планета малог принца? Ко је открио? Зашто нико није веровао турском астроному на Међународном конгресу 1909. године? Шта из тога закључујете? Сетите се народне изреке *Одело не чини човека*. Зашто су му поверовали 1920. године? Обратите пажњу на речи приповедача о одраслим особама. Шта одрасле особе интересује? Која питања постављају о новим пријатељима? Када ће одрасли бити одушевљени новом кућом? Размислите зашто приповедач каже да би требало да будете попустљиви према одраслим особама. Зашто не жели да заборави малог принца? Како се бори против заборављавања? *Жалосно је заборавити пријатеља*. Протумачите ову мисао. На шта је спреман да би победио заборав? После колико година опет црта? Протумачите следећи део текста: „Преварићу се, уосталом и у неким значајним појединостима. Мој пријатељ ми није ништа објашњавао. Можда је веровао да личим на њега. Али ја сам, на жалост, помало сличан одраслим особама. Мора да сам остарио.”

V глава: Како разумете синтагму *добро семе*? А шта значи када се каже *зло семе*? Када се ови изрази користе у говору? На шта вас асоцирају семенке баобаба које ничу на принчевој планети?

Зашто их се мали принц плаши? Какав неред оне уносе на принчеву планету? Протумачите следеће речи малог принца: „Ако је у питању изданак ротквице или руже, можемо га слободно пустити да расте. Али ако је у питању коров, морамо га одмах ишчупати, чим га препознамо... Понекад није згорег одложити свој посао за касније. Али када су у питању баобаби, то је увек страшна несрећа.“ Закључите зашто коров морамо одмах уклањати? Шта коров може представљати у свакодневном животу? Које осећање је надахњивало аутора док је цртао баобабе? Зашто је важно брзо реаговати на проблем и не одлагати његово решење?

VI глава: „Ах! Мали принче, разумео сам, најзад, твој мали живот пун сете.“ Шта мислите, зашто тужан човек воли заласке сунца? У каквој мотивској вези су мрак и туга? Колико је тог дана мали принц гледао залазак сунца на својој планети? Шта вам то говори о емотивном стању малог принца?

VII глава: „Тајанствена је земља суза.“ Како настаје неспоразум између дечака и приповедача? Какви проблеми муче принца пилота? Можете ли проценити чије бриге су веће? Како су изгладили неспоразум? Зашто приповедач обећава да ће нацртати овци брњицу и цвету оклоп. Са ким дечак упоређује приповедача? Како сте ви доживели дебелка? Зашто он никада није радио обичне животне ствари? Закључите какву врсту људи представља дебелко? Шта ви мислите о томе?

VIII глава: „Требало је да је ценим по делима, а не по речима.“ Ружа је цвет љубави и лепоте. Шта вам указује на то да се мали принц заљубио у ружу? Зашто мисли да ружа није скромна? Шта све тражи од принца? Шта је утицало да се мали принц разочара у њу? Зашто криви себе што је оставио? На који начин покушава да схвати њихов однос? Размислите зашто каже да није требало да је слуша, већ само да је гледа и ужива у њеном мирису? Колико су важни искреност и поверење у међуљудским односима? Шта значи бити одговоран према другима? На који начин је принц одговоран према ружи?

IX глава: „Била је то веома горда ружа.“ Како је мали принц побегао са своје планете? Шта је урадио пре пута? Шта на основу тога закључујете о њему? Уочите шта се мења у његовом односу са ружом? Зашто је морало доћи до расанка да би му признала да га воли? Размислите зашто га пожурјује да оде? Како ви реагујете када се растајете са неким кога волите?

X глава: „Углед на првом месту почива на разуму.“ Опишите како је изгледао краљ. Размислите зашто је цела планета била закрчена његовим плаштом од хермелина? Шта мислите, зашто су за њега сви људи поданици? Зашто издаје разумне наредбе? Које их издаје? Има ли поданике? Зашто мали принц одбија место министра правде? Размислите зашто је краљу требало време да изговори да га именује амбасадором своје земље.

XI глава: „Уображени људи чују само похвале.“ На основу чега је уображенко закључио да је мали принц његов обожаватељ? Зашто мали принц стално тапше? Шта му је у томе забавно? Размислите зашто мали принц није знао значење речи *дивити се*. Закључите зашто уображенку треба потврда да је најбољи.

XII глава: Размислите зашто је дечака растужила посета планети на којој је живео пијаница? Како је мали принц реаговао на пијанчева објашњења? На који начин пијанац увећава своју несрећу? Има ли у томе логике? Када ви осећате стид? Трудите ли се да се таква ситуација више не понови? Зашто онда одрасли пристају на то да се стиде, а ништа не мењају?

XIII глава: „За педесет четири године колико станујем на овој планети, узнемирили су ме само три пута.“ Закључите да ли пословни човек зна шта пребројава. Зашто га баш звезде чине богатим? Колико пута је имао посету за педесет година? Чиме објашњава и оправдава своју недруштвеност? На који начин објашњава да нешто некоме припада? Могу ли звезде да се ставе у банку? На основу чега закључујете да је изгубио осећај за стварни живот? Како мали принц схвата поседовање? Зашто је за његову ружу и вулкане корисно што их он поседује? Како је

на његове речи реаговао пословни човек? Због чега није могао да му одговори? Размислите због чега мали принц бежи од пословног човека? Шта ви замерате таквим људима?

XIV глава: Размислите зашто је баш фењерџија изазвао симпатије малог принца. Има ли његов посао смисао? Шта мислите, који је његов разлог да се не оглуши о наредбу? Шта сазнајемо о његовој планети? Зашто мали принц жали што одлази са његове планете?

XV глава: „Географ је сувише важна личност да би тумарао. Он не напушта своју радну собу.“ Како мали принц доживљава географа? Зашто га је географ разочарао? Шта је ново научио? На кога је помислио када је схватио шта је пролазност? „Моја ружа је пролазна, рече мали принц, а има само четири трна да се брани од света. И ја сам је оставио сасвим саму код куће.“

XVI, XVII, XVIII и XIX глава: На који начин мали принц описује величину Земље? Шта је духовито у том опису? Какав је његов сусрет са змијом? Шта од ње сазнаје? Размислите зашто му је змија понављала да му може помоћи да се врати кући. Шта змија представља у народном веровању? А у хришћанству? Какву му помоћ нуди? Зашто цвет каже да су људи нестали јер немају корен? Који су ваши корени? Шта знате о њима? Објасните изреку *Тиква без корена*? Зашто је важно да сваки човек зна своје порекло и да се одређује по породичној припадности? Мали принц се попео на планину и чује ехо својих речи. Размислите зашто је његова патња за ружом све већа?

XX и XXI глава: Зашто је мали принц горко заплакао? Са којом истином се суочио? Зашто се осећа превареним? Како реагује? Коју животну истину мали принц није схватио? Чему лисица учи малог принца? На који начин му објашњава пријатељство и навику? Наведите што више синонима за реч *пријатељство*. Шта закључујете? Шта је он од ње научио? На који начин је успео да испуни лисичина очекивања? Закључите зашто је важно да човек полако и сталожено ради сваки посао? Какав би ефекат био да је дечак журио и био нестрпљив? Шта симболизује лисица у овом тексту? А у басни? Уочите разлику. Шта је принцу помогло да схвати да је његова ружа заиста посебна и јединствена? Зашто је принц заувек одговоран за оно што је припитомио? Шта ви мислите о томе? Каква су ваша искуства са пријатељима? Могу ли се применити поруке овог романа на свакодневни живот? На који начин вам је ово дело разјаснило међуљудске односе? Коју поуку ћете применити на своја пријатељства?

XXII, XXIII, XXIV и XXV глава: „Човек никада није задовољан тамо где је...“ О чему разговара мали принц са скретничарем? На који начин је представљен бесмисао живота одраслих људи? Шта људи траже? Зашто су само деца срећна? Какве пилуле продаје трговац? На чему све одрасли штеде време? Како на то гледа мали принц? Размислите каква је случајност то што су пронашли оно што су тражили – бунар у Сахари? Колико их је мотивисала жеђ? Шта би се десило да су одустали? Какву сте поуку извукли из ове приче о бунару? Искжите своје мишљење и поткрепите га аргументима.

XXVI и XXVII глава: Какав разговор води мали принц са змијом? О чему разговарају? Зашто је дечаку важно да је отров добар и да се неће дуго мучити? Шта ви мислите о жељи малог принца да се на тај начин врати својој ружи? Како је ваше мишљење о одласку малог принца? Закључите да ли је отишао на своју планету? Образложите свој одговор.

Завршни део часа (8 минута)

Ученици обнављају стечена знања и изводе закључке о прочитаном делу. Након тога читају афоризме које су издвојили и тумаче их.

Афоризам је кратка, мудра и духовита изрека о животу, свету и људима.

Запажања наставника: _____

Припрема за час

Час број: 17 и 18

Област: Књижевност

Наставна јединица: Наставно проучавање романа *Мали ђринц* Антоана де Сент Егзиперија

Врста часа: обрада градива

Облик рада: фронтални, рад у групама

Наставне методе: дијалoшка, монолошка, текст метода

Наставна средства: роман *Мали ђринц* Антоана де Сент Егзиперија, дневник прочитаних књига, *Звучна читанка 7*, аудио запис на интернет страници www.logos-edu.rs

Корелација: географија

Образовни циљеви: оспособљавање ученика да истраживачким задацима уочавају и издвајају доминантне мотиве, осећања, поруке и животне мудрости и тако самостално сачињавају поетски план текста и тумаче свет пищевог дела.

Васпитни циљеви: развијати код ученика свест о значају пријатељства, које оплемењује човека; развијати и неговати осећања љубави и лепоте; неговати љубав према књизи.

Функционални циљеви: развијати моћ запажања и неговати аналитичко мишљење код ученика; поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање пищевих остварења и упознавање структуре дела.

Образовни стандарди: CJ.1.1.1.; CJ.1.1.5.; CJ.1.1.6.; CJ.1.4.2.; CJ.1.4.5.; CJ.1.4.6.; CJ.1.4.7.; CJ.2.4.5.; CJ.2.4.6.; CJ.2.4.7.; CJ.3.4.3.; CJ.3.4.6.; CJ.3.4.7.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

1. Михајло Павловић, *Француски роман између два рата*, Обод, Цетиње, Београд, 1973.
2. Оливера Радуловић, „Библијски подтекст у роману *Мали ђринц*, А. С. Егзиперија”, *Речи са чистих усана*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2007.
3. Воја Марјановић, „*Мали ђринц*” између сна и јаве, у: *Мој поглед*, Београд, 1996.
4. Милка Андрић, Антоан де Сент Егзипери: „*Мали ђринц*” у: *Ка савременој настави српског језика и књижевности*, зборник радова, уредио Душан Иванић, Београд, 2004.
5. Љиљана Петровачки и Гордана Штасни, *Методичке апликације*, Филозофски факултет, Нови Сад, 2008.
6. Тумачење књижевних дела и методика наставе, уџбеник из методике наставе, други део, приредила Оливера Радуловић, Одсек за српску књижевност, Филозофски факултет, Нови Сад, 2009.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ

1. Наташа Станковић-Шошо и Бошко Сувајџић, *Уметност речи*, Читанка за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2012.

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Припрема за час

Истраживачки задаци: Прочитај роман *Мали принц*, Антоана де Сент Егзиперија и издвој лепе мисли које ти се чине значајним. Пронађи и запиши најзначајније податке о животу и делу овог писца. Припреми се да на часу изразиш своје утиске о роману. Прочитај пажљиво пишчеву посвету Леону Верту. Ко је Леон Верт и какав је пишчев однос према њему?

Прва група: Ко приповеда причу? Ко и зашто није разумео цртеже змијског цара које је цртао приповедач кад је био дете? Како он објашњава те своје неспоразуме са одраслима? У ком је свом животном тренутку приповедач срео, односно измислио малог принца? Зашто му је био потребан?

Друга група: Одакле потиче мали принц и како изгледа његова планета? Како изгледа баобаб и шта симболише? Пажљиво анализирај ситуацију у којој је мали принц први пут открио приповедачу да постоји цвет који он воли и који је остао на његовој планети. Како је описана ружа и шта она симболише? Шта је принц почео да схвата сада када је далеко од своје руже? Прати искушења кроз која пролази принчева љубав према ружи до његовог сусрета са лисицом.

Трећа група: На који начин је мали принц на Земљи спознао суштину пријатељства? Како разумеш мудре лисичине речи? Шта је мали принц од ње научио? Зашто лисица тврди да човек *само срцем добро види*? Како је та мудрост потврђена принчевим искуством? Како си разумео/-ла лисичину поруку и завет малом принцу да је он и сваки човек *заувек одговоран* према ономе што је припитомио. Чиме све мали принц потврђује да је прихватио лисичин науч о трајној одговорности према онима које волима и који нас воле?

Четврта група: На који начин је описана разлика између света одраслих и света деце у роману? Како је представљен свет одраслих људи? Путем којих ликова? Које људске недостатке ови ликови симболишу? Какав је свет одраслих у односу на свет деце? Које осећање у том свету доминира?

Пета група: Шта ти је све прича о малом принцу казала и наговестила о љубави и лепоти у човековом животу? Колико простора мотив усамљености заузима у роману? Шта једино може победити усамљеност?

Уводни део часа (5 минута)

Мотивационо-психолошка припрема ученика: Разговор о томе колико одрасли разумеју дечји свет маште. Ученици наводе примере када одрасли нису разумели њихову игру.

Главни део часа (35 минута)

О свету деце говори и роман *Мали принц* Антоана де Сент Егзиперија. – О аутору дела и његовом стваралаштву: **Антоан де Сент Егзипери** (1900–1944) – француски писац и авијатичар. Објавио је два романа са темама из живота авијатичара *Пошша за јуџу* и *Ноћни лет*. Славу је стекао романом *Мали принц*, алегоричном причом о животу и људима, коју одликује велика дубина и слојевитост. *Мали принц* је књига за велике и мале, књига о стварном свету, о човеку, његовим заблудама и греховима, о невиности у откривању најдубљих и најдрагоценијих вредности постојања, која својом сугестивношћу и поетском топлином осваја деценијама генерације младих и старих читалаца.

Записивање теме. Слушање одломка из *Звучне читанке*. Разговор о утисцима и доживљајима ученика: Шта је у роману оставило најјачи утисак на тебе? Зашто? Које је писац посветио књигу *Мали принц*? Ко је Леон Верт и какав је пишев однос према њему? Зашто на крају исправља посвету, додавши: Леону Верту кад је био дечак? Шта нам то говори о самој књизи? Које осећање је изнедрило причу о малом принцу? Које је све писац посветио своју књигу посредством личности Леона Верта?

Књигу *Мали принц* Антоан де Сент Егзипери је посветио Леону Верту, *свом најбољем пријатељу*. Но како сматра да ову књигу могу разумети само деца, тј. људи са дечјом душом, писац се најпре извињава деци што је ову књигу, која је за њих, посветио одраслој особи, а потом исправља своју посвету додавши: Леону Верту, кад је био дечак. То нам много говори и о самој књизи. Пред нама је једна алегорична прича о љубави и пријатељству, слична цртежу слона којег је прогутало змијски цар. За ову књигу потребна је машта и чисто срце, јер се суштина не да очима сагледати. Посвета Леону Верту нам још открива да је причу о малом принцу изнедрило осећање љубави према пријатељу. На тај начин, писац, посредством личности Леона Верта, књигу посвећује свим људима који жуде за истинским пријатељством и који нису заборавили да *човек само срцем добро види*.

1. Ко приповеда причу о малом принцу? Ко и зашто није разумео цртеже змијског цара које је цртао приповедач кад је био дете? Како он објашњава те своје неспоразуме са одраслима?

Причу о малом принцу приповеда авијатичар који се са малим принцем сусрео у Сахари, када му се авион покварио. Приповедач причу започиње сећањем на детињство и његову опчињеност књигом о прашуми *Истинице приче*. Инспирисан овом књигом, приповедач дечак црта змијског цара како вари слона. Но, одрасли, изгубивши способност имажинације и навикнути да до истине долазе чулним искуством (очима), у његовом цртежу виде само обичан шешир. Овај неспоразум настао је зато што су одрасле особе заборавиле да су и оне једном биле деца и што су неспособне да допру до праве истине која се очима не да сагледати, тј. која није у спољашњем облику ствари, у материји.

2. У ком је свом животном тренутку приповедач срео, односно измислио малог принца? Зашто му је био потребан?

Приповедач малог принца среће у тренутку усамљености и животне опасности, када се његов авион срушио у Сахари, а са њим није било ни механичара ни путника. Мали принц је приповедачу потребан да би у себи опет васкрсао дечака, да би победио страх од смрти, и подсетио га да су једине праве вредности у животу љубав, пријатељство и лепота. А то се

чулима не да спознати. Због тога је сама књига *Мали принц* заправо онај цртеж змијског цара који вари слона, само насликан речима, а не бојицом.

3. Одакле потиче мали принц и како је доспео на Земљу? Како изгледа његова планета? Шта симболише баобаб?

Мали принц потиче са једне мале планете за коју приповедач верује да је астероид Б 612, који је 1909. године само једном опазио кроз телескоп неки турски астроном. Планета малог принца је једва нешто већа од њега самог. На тој планети постоје три вулкана, два жива и један угашен, које мали принц сваког јутра чисти. Такође, он на својој планети има једну ђудљиву ружу. Осим тога, постоји и семе баобаба, чије младице мали принц редовно чупа, јер ако порасте, баобаб потпуно разори планету. Баобаби симболично представљају зло у људима, које треба чупати из себе чим га спознамо, јер ако се запати, оно потпуно уништава човека.

4. У којој ситуацији је мали принц први пут открио приповедачу да постоји цвет који он воли и који је остао на његовој планети? Како је описана ружа и шта она симболише? Шта је принц почео да схвата сада када је далеко од своје руже? Шта све опроштајни разговор принца и руже казује о љубави? Кроз која искушења пролази принчева љубав према ружи до његовог сусрета са лисицом?

Мали принц први пут приповедачу открива да се на његовој планети налази и један цвет у тренутку своје забринутости да овца коју је приповедач нацртао малом принцу не повреди и уништи његову ружу. Његова ружа је проклијала једног дана из неког семена доспелог ко зна одакле. Мали принц је помно надгледао ту гранчицу која није личила на остале гранчице. У почетку је мислио да је то баобаб, али је грм престао да расте и појавио се на њему пупољак. Мали принц је осећао да ће из њега изаћи нешто чудесно. И заиста, једног јутра, у тренутку када се сунце рађало, пупољак се развио у ружу. Мали принц је био очаран њеном лепотом. Убрзо је схватио да цвет није сувише скроман и да је веома захтеван. Убрзо је почео да мучи малог принца својом таштином. Хвалисао се и захтевао од малог принца да му непрестано посвећује пажњу, да га залива, ставља под стаклено звоно... Као што баобаб симболише зло у људима, ружа симболише љубав. Своја осећања према ружи мали принц је почео да схвата тек када ју је напустио, отишавши са своје планете у жељи да пронађе пријатеља. Растанак између малог принца и руже је тежак за обоје. Мали принц је затечен ружиним понашањем. Уместо да се наљути због одласка, ружа од малог принца најпре тражи опроштај, а потом му признаје да га воли, желећи му да буде срећан. На овај начин, Египери показује како је права љубав несебична и да она не спутава друге. Мали принц своју љубав схвата тек на Земљи, у разговору са приповедачем, када брине да овца, коју му је приповедач нацртао, не повреди ружу. Но, он тада још увек мисли да воли своју ружу зато што је она јединствена у читавом свемиру. Ову илузију распршио је сусрет са читавим вртом ружа које су све личиле на његову ружу. Овај сусрет га је учинио веома несрећним: „Веровало сам да сам богат зато што имам јединствен цвет, а заправо поседујем једну обичну ружу“. И мали принц је горко заплакао.

5. На који начин је мали принц на Земљи спознао суштину пријатељства? Какво је животно искуство стекао принц слушајући лисицу и припитомљавајући је? Зашто лисица тврди да човек *само срцем добро види*? Како је та мудрост потврђена принчевим искуством?

Мали принц је на Земљи спознао суштину пријатељства када је упознао лисицу и када је пристао да је припитоми. Сазнао је да човек познаје једино оне ствари које припитоми и да *припитомити* значи „створити везе“. А да би неког припитомио, потребно је стрпљење. Но,

када неког припитомиш, онда сте потребни једно другом. Ти си за њега једини на свету и он је за тебе једини на свету. И тада је твој живот обасјан сунцем. Након што ју је припитомио, лисица је малом принцу открила тајну да човек само срцем добро види и да се суштина очима не да сагледати. Пре тога га је послала да још једном погледа врт ружа. Мали принц ју је послушао и у поновном сусрету са ружама открио је да је његова ружа јединствена јер је воли. „Ви нимало не личите на моју ружу, ви још нисте ништа“, рече им он. „Нико вас није припитомио, а ни ви нисте никога припитомили. Ви сте као што је била моја лисица. Била је то само лисица слична стотинама хиљада других. Али ја сам од ње створио пријатеља, и она је сада једина на свету.“ А руже су биле веома збуњене. „Ви сте лепе, али сте празне“, рече им он. „Човек не може умрети за вас. Свакако, обичан пролазник би поверовао да вам је моја ружа слична. Али она сама значајнија је од свих вас заједно, зато што сам је ја заливао. Зато што сам је ја стављао под стаклено звоно. Зато што сам је заклањао од ветра. Зато што сам поубијао гусенице са ње (осим две или три ради лептира). Зато што сам је слушао како се жали, или се хвали, или понекад чак и ћути. Зато што је то моја ружа.“ На тај начин мали принц и искуствено потврђује мудрост коју му је лисица открила.

6. Како си разумео/-ла лисичину поруку и завет малом принцу да је он и сваки човек *заувек одговоран* према ономе што је припитомио? Чиме све мали принц потврђује да је прихватио лисичин науч о трајној одговорности према онима које волимо и који нас воле? Шта је све у завршници приче о малом принцу потврдило лисичино предвиђање да човек може заплакати *ако допусти да га припитоми*?

На расстанку лисица каже малом принцу да је одговоран за оно што је припитомио, да је одговоран за своју ружу. Тиме она опомиње малог принца да не можемо напуштати људе које волимо и који нас воле. Мали принц схвата лисичину опомену, што потврђује својом одлуком да се врати на своју планету. Он је био спреман да умре да би опет био заједно са својом ружом. Но, лисица малом принцу открива и то да човек може заплакати ако допусти да га припитоми, што мали принц и сам открива при расстанку са њом. Ту истину спознаје и приповедач у тренутку смрти малог принца.

7. Роман *Мали принц*, поред тога што је прича о љубави и пријатељству, разоткрива и дубоке истине о људима, о томе како одрасли „виде“ свет. На који начин је описана разлика између света одраслих и света деце у роману? Како је представљен свет одраслих људи? Путем којих ликова? Које људске недостатке ови ликови симболишу? Какав је свет одраслих у односу на свет деце? Које осећање у том свету доминира? Како се приповедач уклапа у ову слику одраслих људи?

За разлику од деце, која до суштине допиру маштом и срцем, одрасли људи су у роману представљени као неспособни да било шта суштински сагледају. Они све ствари посматрају површно, „очима“. Тако, турском астроному нико није веровао да је открио нови астероид, само због тога што је његово одело било другачије. Поверовали су му тек када се обукао на европски начин. Приповедач каже за одрасле особе да воле само цифре. Одрасли су такође неспособни да открију лепоту у стварима. Одрасли људи су приказани и као неспособни да истински упознају друге, да стекну право пријатеља. Одрасли људи немају стрпљења да полако упознају друге, да их припитомљавају. Они би о другима да сазнају путем разговора, а *јовор је извор несјоразума*, како каже лисица. Поред тога, одрасли људи никада нису задовољни тамо где су. Поред ових запажања приповедача и лисице, свет одраслих је представљен и кроз ликове које мали принц среће на путу до Земље. Сваки од њих је отелотворење једне особине: краљ – властољубља, уображенко – жеље да нам се други диве, пијанац – безвољности и слабости према пороку, пословни човек – грабежљивости и неспособности да се сагледа лепота ствари, фењерџија – бесмисленог посла, географ –

Ток часа

квазиучености. За разлику od света деце, свет одраслих је тужан и бесмислен. У том свету доминира осећање усамљености. Ликом приповедача, који је такође веома усамљен, писац нам открива да поједини одрасли људи нису угушили дете у себи. Једино они могу спознати суштину, а не само бесмислено тумарати кроз живот.

Завршни део часа (5 минута)

У завршном делу часа ученици откривају поруке романа: Шта ти је све прича о *малом* *принцу* kazala и наговестила о љубави и лепоти у човековом животу? Колико простора мотив усамљености заузима у роману? Шта једино може победити усамљеност?

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Нацртај део из романа који ти се највише допао.

Запажања наставника: _____

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.